

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22 telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5.
telef. št. 81-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 22.— in četrletno Din 44.—, Račun
Poštne hranilnice — podružnica Ljubljana, št. 17.751.

Skrbimo za zadostno starostno in onemoglostno oskrbo!

K najvažnejšim socialno-zaščitnim zakonom nedvomno spadajo zakoni, ki urejajo zavarovanje delavcev in nameščencev za one življenjske slučaje, v katerih delavec radi telesne bolezni ali oslabelosti ne more izvrševati pridobitnega dela. Taki življenjski slučaji so v prvi vrsti bolezen, dalje pa tudi starostna ali drugačna onemoglost. Socialno-zavarovalna zakonodaja, ki ne obsega vseh panog zavarovanja, ni popolna in zaščita delavcev in nameščencev ni zadostna. Socialno zavarovanje mora vsebovati zavarovanje za slučaj bolezni, za slučaj obratnih neugod, za slučaje onemoglosti, starosti in smrti in za slučaj brezposelnosti. Prvi socialno-zavarovalni zakoni so uredili samo zavarovanje za slučaj bolezni in neugod, šele pozneje, v nekaterih državah šele po svetovni vojni, so države uredile tudi zavarovanje za slučaj onemoglosti in starosti in za slučaj smrti. Delavci in nameščenci so na te panoge zavarovanja polagali že od nekdaj veliko pažnjo. Borbe za uvedbo teh vrst zavarovanja so bile težke in dolgotrajne. V bivši Avstro-Ogrski so samo nameščenci izvajali uvedbo svojega pokojninskega zavarovanja, tudi rudarji so dosegli skromno starostno preskrbo. Vsi ostali delavci pa so ostali brez zadevne zakonite zaščite. Jugosl. zakon o zavarovanju delavcev iz leta 1922 je tudi to vrzel izpolnil, zakon je uredil vse vrste zavarovanja, tako zlasti tudi starostno in onemoglostno zavarovanje. Rentno zavarovanje pa ni stopilo takoj v veljavo, kot je to predpisal zakon, temveč je bilo iz leta v leto odlagano, šele z uredbo v letu 1937 je stopilo v veljavo s 1. septembrom t. l. tudi onemoglostno in starostno zavarovanje delavcev ter zavarovanje za slučaj smrti. S tem je bila stavba socialnega zavarovanja v Jugoslaviji v grobem stanju dograjena in položeni osnovni temelji za dobro in socialno zadostno zavarovanje industrijskih in obrtnih delavcev.

Starostno in onemoglostno zavarovanje je za delavce nujno in potrebno, ker so delavske plače daleč prenizke, da bi delavci mogli prirediti primerne prihranke za preživljanje v starosti in onemoglosti. Tudi je socialno pravično, da so za starost in onemoglost oskrbljeni tudi delavci, ne samo javni uradniki. Na splošno mora iti težnja za tem, da je vsak delovni človek naroda za starost in onemoglost primerno zavarovan. Vztrajati moramo na uvedbi splošnega ljudskega zavarovanja. Rentno zavarovanje priznava zavarovancu ob izpolnitvi gotovih pogojev primerne pokojnine, ki so v nekaterih državah večje, v drugih državah manjše. Pri rentnem zavarovanju običajno s finančnimi sredstvi sodeluje tudi država, da na ta način zajamči minimalne pokojnine in na ta delavci in delodajalci iz naslova premij niso preveč težko obremenjeni. Naš zakon priznava razmeroma zelo skromne in zato nezadostne pokojnine. Osnovna napaka pa je, ker zakon pokojnin

vdovam ne priznava. Tudi pokojnine otrokom so mnogo prenizke. Starostna doba je določena na 70 let, kar je odločno previsoko. Zavarovalna premija je v našem zakonu odmerjena nizko, znaša samo 3 odst., dočim ista znaša v rudarskem zavarovanju 14 odst., v pokojninskem zavarovanju nameščencev 12 odst., zato je umevno, da tudi pokojnine ne morejo biti visoko odmerjene. Zakon se je odločil za tako nizko premijo zato, da preveč ne obremeni splošnega narodnega gospodarstva in je premija tako nizko odmerjena, da tudi za slabša gospodarstva ne pomeni pretežke obremenitve. Iz tega pa sledi, da je premija za boljše stoječa gospodarstva nerezna in da so delavci v takih podjetjih odločno prenizko zavarovani. Zato je zakon predvideval prostovoljno višje zavarovanje, preko normalne zakonite osnove, da imajo posamezna podjetja možnost zavarovanja za svoje delavce urediti ugodnejše in skladnejše s svojo finančno-gospodarsko močjo.

Obvezno rentno zavarovanje je prav za prav v vseh državah nezadostno. V vseh državah se zato pojavlja stremljenje preko okvira zakonitih obvez urediti višje zavarovanje delavcev in nameščencev. Pri tem se posamezna podjetja poslužujejo različnih metod. Nekatera podjetja ustanavljajo samostojne pokojninske sklade za dopolnilno zavarovanje, druga podjetja zavarujejo svoje delavce pri privatnih zavarovalnicah, pretežna večina podjetij pa skuša zavarovanje izpolniti v sklopu in v zvezi z obveznim rentnim zavarovanjem v obliki dopolnilnega ali višjega zavarovanja. Tako možnost nudi večjim podjetjem tudi naš zakon. Izšel je poseben pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju delavcev za onemoglost, starost in smrt. Ta pravilnik omogoča izboljšanje obveznega zakonitega zavarovanja, omogoča na tudi izpolnitev zavarovanja preko okvira zakona. Po pravilniku je dopustno tako zavarovanje do skupne premije 9 odst. tako, da znaša obvezna premija 3 odst., največja prostovoljna premija 6 odst. Na podlagi te premije bi delavec, ki zasluži dnevno din 50.— dosegel pri redni zakoniti 3 odst. premiji po preteku korenčne dobe 200 tednov mesečno pokojnino din 312.— Če bi bila premija povišana na 4 odst., bi pokojnina znašala din 390.—, pri 5 odst. premiji din 468.—, pri 6 odst. premiji din 546.— in pri skupni 9 odst. premiji 780.— din. Prispevki za tako zavarovanje znašajo pri 3 odst. premiji mesečno din 39.— pri 4 odst. premiji din 52.—, pri 5 odst. premiji din 65.—, pri skupni 9 odst. premiji din 117.— Iz tega primera vidimo, da je to zavarovanje razmeroma najcenejše, ker pri nizki premiji nudi razmeroma visoko pokojnino. Premija je tako nizka, da isto nedvomno zmorejo marsikatera podjetja, katerim je na ta način omogočeno, da izboljšajo starostno in onemoglostno preskrbo svojih delavcev. Po 10 letih zavarovanja, t. j. po pre-

teku 500 tedenske čakalne dobe bi znašala pri 3 odst. premiji in pri dnevnem zaslužku din 50.— pokojnina din 468.—, pri 4 odst. premiji din 585.—, pri 5 odst. premiji din 702.— in pri skupni 9 odst. premiji 1.170.— din, prispevki pa bi znašali pri 3 odst. premiji din 39.—, pri 4 odst. premiji din 52.—, pri skupni 9 odst. premiji din 117.—.

Premija v rudarskem zavarovanju znaša 14 odst., pokojnina pa komaj din 600.— in to po 40letnem službovanju. Označeni primeri dokazujejo, da je v sklopu velike rizične skupnosti dobro socialno zavarovanje izvedljivo, dočim manjše skupnosti ne morejo nuditi takih ugodnosti.

Prostovoljno višje zavarovanje se uredi s posebno pogodbo, ki jo sklene delodajalec z Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev. Načelno pravilnik dopušča prostovoljno višje zavarovanje samo za podjetja, ki zaposlujejo nad 100 delavcev. Dopustno pa je tako zavarovanje tudi za manjša podjetja. Zavarovanje je cenejše, če delodajalec v prostovoljno višje zavarovanje prijavi vse delavce. Dražje pa je zavarovanje, ako prijavi samo del svojih delavcev.

V Sloveniji je nedvomno precej podjetij, ki žive v dobri gospodarski konjunkturi. Takaj podjetja so sposobna in pa tudi dolžna, da se poslužijo možnosti prostovoljnega višjega zavarovanja. Delavci so dolžni, da zlasti pri kolektivnih pogodbah od podjetnikov zahtevajo uvedbo prostovoljnega višjega zavarovanja. Višje premije mora praviloma nositi delodajalec, pravilnik sicer dopušča razdelitev premije na delavce in delodajalce po dogovoru. Razvoj naše socialne politike zahteva tudi od javnih korporacij, zlasti od občin v industrijskih krajih, da na problem prostovoljnega višjega zavarovanja polagajo večjo in intenzivnejšo pažnjo. Delavska zbornica bo morala nekreniti obsežnejšo akcijo za večjo uporabo možnosti prostovoljnega višjega zavarovanja. —ec.

Odložene volitve obratnih zaupnikov

Kraljevska banska uprava je z razglasom z dne 3. januarja 1941, št. 363-1-VI priobčila:

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, ki bi se v smislu čl. 2 Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, imele vršiti tekom januarja t. l., se odlože na kasnejši čas.

Z ozirom na to se obenem preklicujejo doslej že v posameznih primerih določeni dnevi volitev.

Marksistične strokovne organizacije razpuščene

Z odlokom ministra za notranje zadeve z dne 31. decembra 1940 so bile na podlagi § 11. zakona o društvih razpuščene vse strokovne organizacije, ki so bile članice »Ujedinjenega radniškega sindikalnega saveza Jugoslavije« v Beogradu. Še isti dan so bili v Sloveniji od oblasti zaprejeni vsi lokali organizacij, ki so pripadale »Ujedinjenemu radniškemu savezu Jugoslavije« in prevzeta društvena imovina.

V Sloveniji je bila »Strokovna komisija« z vsemi svojimi organizacijami član »Ujedinjenega radniškega sindikalnega saveza«. Člani Strokovne komisije so pa bili s svojimi podružnicami: 1. Savez metalških radnikov Jugoslavije, oblastni odbor v Ljubljani; 2. Splošna delavska zveza Jugoslavije; 3. Zveza živilskih delavcev Jugoslavije; 4. Zveza lesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije; 5. Zveza rudarjev Jugoslavije v Zagorju; 6. Osrednje društvo oblačilnih delavcev na slovenskem ozemlju; 7. Savez monopolskih radnikov Jugoslavije, oblastni odbor v Ljubljani; 8. Savez gradjevinarskih radnikov Jugoslavije, oblastni odbor v Ljubljani (katerega delovanje je pa bilo že prej oblatveno ustavljeno); 9. Savez privatnih nameštenikov Jugoslavije, oblastni odbor v Mariboru; 10. Savez brijaških in vlasuljarskih pomočnikov Jugoslavije, podružnica v Ljubljani; 11. Organizacija hišnih poslov Jugoslavije, podružnica v Ljubljani. Uradno poročilo pravi, da so imele vse te organizacije okrog 3000 plačujočih članov.

Razpuščene marksistične strokovne organizacije so bile najstarejše v Sloveniji. Sodeč po rezultatih zadnjih volitev obratnih zaupnikov so imele posebno med industrijskim delavstvom mnogo pripadnikov.

Članstvo marksističnih strokovnih organizacij je bilo po večini včlanjeno tudi v Jugoslovanski socialistični stranki. V Sloveniji smo pristaše marksističnih strokovnih organizacij poznali pod nazivom: socialisti, ali socialni demokrati. Marksistični strokovni in politični pokret je zadnja leta pre-

življal težko idejno krizo. Ostareli je v svojih nazorih in razboritejša socialistična mladina se ga je pričela izogibati. Udarnost marksističnih strokovnih organizacij so ovirali tudi zelo spori, ki so se često pojavljali v vodstvu organizacije. Mnogo vidnih in sposobnih delavcev je bilo izrinjenih z vodilnih mest. Marksistične strokovne organizacije so se morale tudi stalno boriti proti »urinjencem«, ki so hoteli uveljavljati smeri tretje internacionale, katere je večina pripadnikov marksističnih strokovnih organizacij vedno smatrala za neljube goste.

Na splošno lahko ugotovimo, da je delavski strokovni pokret v Sloveniji razmeroma zelo šibak. Saj je komaj ena tretjina delavstva strokovno organizirana v organizacijah, ki delujejo v Sloveniji. S tem, da so bile razpuščene vse marksistične strokovne organizacije, je trenutno strokovni pokret delavstva v Sloveniji še bolj oslavljen. Močne strokovne organizacije so pa delavstvu neobhodno potrebne. Kar je do danes doseglo delavstvo v socialnem pogledu, posebno glede izboljšanja mezd ali druge ureditve delovnih pogojev, vse to je doseglo le potom svojih strokovnih organizacij. Če je sedaj naenkrat ustavljeno delovanje precejšnjemu številu strokovnih organizacij, je s tem delavska fronta proti enotni fronti delodajalcev gotovo precej okrnjena.

Mislimo, da marksistično delavstvo navzlic razpustu svojih strokovnih organizacij ne bo moglo odslej le pasivno motriti borbo preostalih delavskih strokovnih organizacij. Neobhodno je, da dosednji pripadniki marksističnih strokovnih organizacij podprlo strokovni pokret, ki še lahko legalno zastopa delavske koristi napram oblastem in delodajalcem. Slovensko delavstvo, ki je bilo doslej zastopano po marksističnih strokovnih organizacijah, bo pač moralo upoštevati in spoprijazniti se z novim stanjem, ki je nastal in se priključiti predvsem onim organizacijam, ki so mu po dosedanjem strokovnem delu in miselnosti najbližje.

Zvišane draginjske doklade delavstvu KID

Nova kolektivna pogodba o povečanih draginjskih dokladah delavstva KID je bila v soboto, dne 28. decembra 1940 podpisana.

Razgovori, ki so se vršili med zastopniki delavstva in podjetja, so bili večkrat v zastoju. Strokovne organizacije so že meseca septembra lanskega leta zahtevale višje doklade v skladu s podražitve življenjskih potrebščin, ki jih pa podjetje ni priznalo. Končno se je po večkratnih presledkih podjetje le omehčalo in pristalo na doplačilo za nazaj od junija meseca, ko je bila sklenjena zadnja pogodba o draginjskih dokladah z vključenim decembrom lanskega leta. S 1. januarjem pa so se na podlagi nove pogodbe že povečale draginjske doklade.

Pri tej akciji za povišanje draginjskih dokladov so nastopale delavske strokovne organizacije enotne, kar je blagodejno vplivalo na celotno delavstvo. V četrtek, dne 19. decembra lani je zaupniški zbor sklical zborovanje delavstva KID v dvorani kina »Radio« na Savi, čigar lastnica je postala KID. Na zborovanju so poročali zastopniki vseh delavskih strokovnih organizacij ter jim sporočili potek razgovorov s podjetjem za uveljavljanje delavskih zahtev.

Med drugim je bilo na zborovanju naglašeno sledeče: Po dolgih 4 letih se je zopet enkrat vršilo skupno zborovanje, na katerem je delavstvo slišalo svoje predstavnike. Zato naj se tudi to možnost pravilno ceni in dokaže, da dela vsakdo krivico delavstvu, ako na kakršen koli način ovira taka skupna zborovanja. Na zborovanju so pred-

stavniki poudarili skupno zaščito delavskih interesov ob vsaki priliki. Prva borba se je pričela proti draginji in ko to ni uspelo, je bilo delavstvo primorano zahtevati višje plače, oziroma draginjske doklade. Za jesenske kovinarje pa je tudi v tem času razveseljivo dejstvo, ker kovinarska industrija v vsakem pogledu napreduje, k čemur pripomore tudi disciplina in marljivost delavstva, ki omogočata s pozitivnim delom družbi vedno nove investicije. V okolici so poskušali že davno obnoviti zapuščene rudnike, kar bi bilo zlasti koristno z ozirom na obnovev novih modernih plavžev.

Ravno te dni je bil slavnostno otvorjen drugi plavž, ki bo znatno povečal proizvodnjo industrije v teh težkih časih, ko ni dobiti industriji potrebnih surovin iz inozemstva. Delavstvo tak napredek z veseljem pozdravlja in želi plavžu vsestranskega napredka.

Ob vseh takih prilikah pa se mora reševati tudi socialni položaj delavstva. Podjetje je dolžno pristopiti h gradnji delavskih stanovanj, ali na omogočiti gradnjo lastnih stanovanjskih hišic, ker zahteva povečanje podjetja tudi povečanje števila delavstva, kar bi sicer primanjlovalo stanovani. Podjetje mora graditi higienske in zaščitne naprave, ki so gotovo potrebne pri tako razširjenem podjetju. Delavstvo vse to unravičeno zahteva in imeli so prav zastopniki delavstva, da se pri razgovorih za povišanje draginjskih dokladov niso uklonili.

V drugem delu zborovanja so bila poda-

Mezdna razprava pri TPD

Mezdna razprava za rudarje TPD, ki se je vršila v torek, dne 7. januarja letos, je bila preložena na sredo 15. t. m., ker bo v tem času na razpolago nov indeks cen, no katerem se v smislu kolektivne pogodbe urejujejo mezde.

na poročila o iniciativnem delu organizacij za povišanje pokojnin upokojevcem Bratovske skladnice. Zborovanje je odobrilo s posebnim priznanjem stališče delavske delegacije v glavnem upravnem odboru Bratovske skladnice. Reševanje tega vprašanja je v okviru tega odbora posebno težavno, ker ni za zvišanje pokojnin primernih sredstev na razpolago. Na sestanku se je dalje poročalo o anketi, ki se je vršila o tem vprašanju v Ljubljani in na kateri so bile zastopane vse organizacije delavcev in delodajalcev. Napravili so zadevne enotne predloge, a bistvo vprašanja je odvisno od banske uprave. V vseh vprašanjih, ki se tičejo povišanja draginjskih dokladov in povišanja pokojnin, pa je dano delavstvu in njihovim zastopnikom polnomočje, da jih uredijo tako, kakor bo za delavstvo najbolje.

V splošnem pa je bil potek zborovanja zadovoljiv in je delavstvo dokazalo, da se zaveda svojih pravic, pripravljeno jih je vselej enotno zastopati in enotno braniti. Naglašeno je bilo, da naj organizacije nastopajo enotno, od česar bo imelo delavstvo več koristi in bo gledalo z večjim zaupanjem poslovanje svojih lastnih organizacij.

S tem poudarkom na zborovanju je bilo izraženo veliko priznanje Narodni strokovni zvezi, ki povsod in v vsakem slučaju vedno izraža željo o skupnem delovanju vseh strokovnih organizacij, kadar so na dnevnem redu vprašanja koristi celokupnega delavstva.

Na podlagi sklenjene pogodbe o draginjskih dokladah so bili delavstvu priznani sledeči poviški:

do 4. januarja 1941 bo dobilo doplačilo za mesec junij do vključno decembra 1940 v sledečem iznosu: delavstvo 233 din, žena 170 din, otroci 50 din. Od 1. januarja dalje pa dobiva delavstvo za vsako dnino 15 din, žena 280 din, otroci pa po 80 din. V tej pogodbi se je znatno upoštevalo družinsko stanje delavcev in s tem izvršilo veliko nalogo, da se odpomore številnim družinam. Sporazumno pa je določeno, da se bo v teku meseca februarja pristopilo k uvedbi novega načina dodeljevanja draginjskih dokladov na ta način, da se bodo draginjske doklade deloma odražale kot pribitek k skupnim mezdami.

Pred božičnimi prazniki pa so zastopniki delavskih strokovnih organizacij podpisali dve kolektivni pogodbi in sicer eno o izrednem prispevku 1.500.000 din, ki jih je predsednik upravnega sveta KID g. Westen naklonil tukajšnji krajevni Bratovski skladnici v korist sklada za zgradbo nove bolnice ter bo izplačan v 10 mesečnih obrokih. To velikodušno gesto je g. Westen napravil o priliki zakuritev drugega plavža. Delavstvo je g. Westnu za njegovo velikodušnost gotovo hvaležno. Druga kolektivna pogodba se nanaša na spremembo pravil in pogodb o posebnem pokojninskem skladu delavstva KID, kakor so predlagale strokovne organizacije. Odslej ne bo več potrebna 40letna delovna doba, temveč 35letna. Delavcem, ki te dobe niso dosegli in so delali 30 let, ni več potrebna starost 65 let, temveč zadostuje 60 let za doseglo označenih pogojev. Gotovo je, da bo mnogim upokojevcem tudi ta sprememba znatno koristila, ker bodo dobivali doklade iz posebnega pokojninskega sklada KID.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbel

Politični pregled

V Florenci je te dni na velikem zborovanju govoril italijanski minister za narodno prosveto Pavolini. V svojem govoru je naglasil tovarštvo italijanske in nemške vojske in zavrnil angleške poskuse, ki bi izzvali razcep med fašizmom in italijansko vojsko. Pavolini je poudaril, da

ima vsa Italija samo eno vero, a to je Mussolini,

v katerega veruje neomajno v trdnem prepričanju v končno zmago.

Ameriški predsednik Roosevelt je izjavil, da ni izključeno,

da bo Anglija kot protiuslugo za posoditev ameriškega vojnega materiala odstopila Zedinjenim državam nekaj kositra in kavčuka.

Roosevelt pa je kot nesmiselno odklonil misel, da bi kot protiuslugo za posoditev vojnega materiala Anglija Ameriki odstopila nekaj otokov v Atlantiku. Roosevelt je pripomnil, da bo vsekakor glede povračila škode za posojeni vojni material treba najti med Zedinjenimi državami in Anglijo tak sporazum, ki bo zadovoljil obe stranki.

»New York Times« poroča iz Berna: Po poročilih, ki prihajajo v Švico

se ruska vojska z vso naglico zbira ob severnem bregu Dnjestera na črti Lvova do Odese.

V vsem odeškem vojnem okrožju je razglašeno obsedno stanje, ker računa Rusija z možnostjo nemškega vdora v Ukrajino in proti Kavkazu. Ista poročila govore tudi o tem, da je ruska vojska ukrenila že vse potrebno za izpraznitev južnogališkega mesta Stanislavova, ki bi ga ne bilo mogoče braniti.

»New York Times« prinaša poročilo s špansko-francoske meje o položaju med Francijo in Nemčijo.

Po tem poročilu je nemška vojska ob meji med zasedeno in nezasedeno Francijo pripravljena, da zavzame še tako imenovano svobodno Francijo.

Nemška vlada pa hoče to storiti v sporazumu z maršalom Petainom in zdajšnje francosko vlado. Po drugih poročilih, ki jih navaja isti list, zahtevajo Nemci od Francije baje samo svobodni prehod čez ozek pas ozemlja po dolini Rodana do Marseilla in Toulona, kjer hočejo urediti svoja podmorniška in letalska oporišča za boj proti Angliji na Sredozemskem morju. Maršal Petain pa to nemško zahtevo odklanja in grozi, da se bo z vlado preselil v Afriki, kamor bo odpeljal tudi vsa francoska vojna mornarice in se z vojsko generala Weyganda pridružil Angležem. S to grožnjo je maršalu Petainu uspelo doslej odvrniti Nemce od nasilne zasedbe svobodnega dela Francije. Ameriški list pravi, da ima to poročilo iz zanesljivega vira.

United Press poroča:

V Italijo so dospeli znatni oddelki nemškega letalstva,

in sicer lovci in bombniki. Hkratu je bil odpoklican iz Nemčije ves italijanski letalski zbor, ki je sodeloval pri napadih na Anglijo. Prihod nemškega letalstva v Italijo pomeni prvo pomoč nemške oborožene sile v Italiji za obrambo pred angleškimi napadi na Sredozemlju. Nemško letalstvo naj bi s svojim udeleževanjem preprečilo angleško plovbo po Sredozemskem morju in zavrglo napadalno napredovanje Grkov v Albaniji in Angležev v Libiji.

Reuter poroča:

Angleški zunanji minister Eden je imel po radiu govor na grški narod

in med drugim dejal: Nobena reč me ni tako razveselila, odkar sem drugič prevzel vodstvo zunanjega ministrstva, kakor to, da se naši dve državi zdaj kot zaveznici bojujeta za obrambo vsega tega, kar smatramo, da je važnejše od življenja samega. Redkokdaj se v zgodovini zgodi, da bi bila dva naroda tako velika prijatelja. Takšna združitev je polna največje moči. Upam, da bo junaška

grška ofenziva, ki jo vodi odlični general, odločujoč činitelj v boju. Preteklo leto se je končalo v znamenju zmage naših dveh vojsk. Iz vsega srca želim hrabremu grškemu narodu čedalje večje uspehe v teku novega leta, ki naj bo še bolj in trajno zvezalo.

Po angleških vesteh je pričakovati v kratkem,

da bo Sovjetska Rusija prekinila svoje državniške odnose z Rumunijo.

Baje je rumunska vlada odpoklicala svojega poslanika v Moskvi, bivšega zunanjega ministra Gafencu, samo zato, ker je nasprotovala Gafencovi politiki zblizanja med Rusijo in Rumunijo. Zaradi tega koraka rumunske vlade namerava po angleških poročilih zdaj ruska vlada sploh ukiniti svoje poslanstvo v Bukarešti in vzdrževati stike z Rumunijo samo še preko poslanstva v Berlinu. Nedavno

je japonski veleposlanik v Moskvi Takteva posetil predsednika sveta komisarjev in komisarja za zunanje zadeve Molotova.

ter bil z njim dve uri v razgovoru. Smatrajo, da se je razgovor nanašal na možnost obnove sporazuma o ribolovu, ki je potekel v noči na 1. t. m.

Vrhovno poveljstvo angleških čet na Srednjem vzhodu je objavilo posebno poročilo, da je bila

Bardia zavzeta.

Mesto z vsemi utrdami, vsemi italijanskimi četami, vsemi zalogami živil in velikanskimi zalogami vojnih potrebščin je v angleški oblasti. Poveljnik italijanskih čet general Berganzolli in štirje drugi generali so ujeti. Med vojnim plenom je tudi 45 lažjih in pet težkih tankov. Število ujetih italijanskih vojakov se je od začetka ofenzive v Zapadni puščavi povišalo na 65.000. Z zavzetjem Bardie, ki predstavlja najmočnejšo italijansko trdnjavo, katero so gradili in utrjevali štiri leta, pravi angleško poročilo, je odprta pot za nadaljnje operacije v Libiji. Po zadnjih vesteh je angleška vojska dalje napredovala in se je že razvila bitka za Tobruk. Po Reuterjevi vesti so Angleži doslej uničili Italijanom nad 500 letal, a sami so jih izgubili okrog 80. Angleži se v Afriki poslužujejo že ameriških letal.

Te dni so

neznana tuja letala bombardirala Dublin.

Bil je to prvi bombni napad na irsko prestolnico. Več hiš v središču mesta so bombe porušile. Po dosedanjih podatkih je bilo sedem oseb pri napadu tako hudo ranjeno, da so jih morali prepeljati v bolnišnico. Nekaj oseb je bilo menda ubito.

Tass poroča: Ob novem letu in za proslavo 30letnico kitajske republike je imel maršal Čangkajšek po radiu govor, v katerem je poudaril,

da mora kitajska republika v 31. letu svojega obstoja storiti vse, da se odločno upre sovražniku.

Mednarodni položaj, je rekel Čangkajšek, se stalno zboljšuje v korist Kitajski, toda kitajski narod mora vedeti, da bodo potrebne še velike žrtve, preden bo dosežena končna zmaga.

Turško časopisje poroča o raznih znakih, po katerih bi se moglo sklepati, da pripravlja Nemčija pomoč Italiji v Grčiji. Ker pa ti znaki kažejo, da naj bi bila ta pomoč usmerjena preko Balkana,

svari turško časopisje Nemčijo,

češ da bi vsako tako dejanje prineslo povečano nevarnost vojne na Balkanu.

Zanimiv članek je izšel v tokijskem listu »Niči Niči Simbun« izpod peresa polkovnika Mabučija. Japonski polkovnik, ki se je pravkar vrnil z enoletnega bivanja na kitajskem bojišču, svari Japonec in pravi,

da Čangkajškov odpor ne bo tako hitro strt.

Za kitajskim maršalom stojijo najboljši Kitajci, za njimi pa sta Anglija in Amerika.

Mabuči pravi, da je mednarodni položaj ugodnejši za Kitajce kakor za Japonce. Zakaj je ugodnejši, pa ni povedal.

Rimski listi so objavili izjavo, ki jo je dal ministrski predsednik Mussolini pred prefektom v Milanu s prošnjo, da jo sporoči milanskemu prebivalstvu. Mussolini je namreč dejal:

»Povejte Milančanom, da bomo zmagali mnogo prej, kakor mislijo.«

To izjavo tolmačijo v zvezi z govoricami, ki krožijo o velikanskih pripravah za napad na Anglijo. Nemčija in Italija želita namreč zlomiti odpor Anglije prej, preden bi mogla ameriška pomoč kaj koristiti.

Associated Press javlja: Poročila, ki prihajajo iz Nemčije, Madžarske in Rumunije, govorijo o velikih premikanjih nemških čet v vzhodnem delu Nemčije.

Mnogo nemških čet je bilo že odposlano v Rumunijo.

Posluževale so se predvsem železniških zvez skozi Madžarsko. Velike skupine čet, ki so bile prej v avstrijskih pokrajinah, so bile odpravljene proti zapadu. Pravijo, da gredo v prehodu Brennerja na poti v Italijo. Neka druga divizija je šla čez Trbiž proti Vidmu in Trstu. Ta premikanja, ki so izrednega obsega, tolmačijo kot pripravo Nemčije, da zasede še nezasedeni del Francije, na drugi strani pa kot dokaz, da se Nemčija hoče udeležiti bojev proti Grčiji in proti Angliji v Egiptu. Poročila z Dunaja trdijo, da je med divizijami, ki so odšle v Rumunijo, tudi ena oklopna in motorizirana divizija v polni opremljenosti. Poročila iz Rumunije pravijo, da pride 20 nemških divizij v Rumunijo in da bo stanje nemške vojske na rumunskih tleh do marca 1. 1941. doseglo 400.000 mož. Na drugi strani pa prihajajo poročila, ki trdijo, da so nemške čete, ki so bile doslej v Rumuniji, odpravljene nazaj v Nemčijo in bodo zaposlene na drugih mestih.

Iz New Yorka je prispelo poročilo, ki pravi,

kako ugledni Američani pritiskajo na Roosevelta, naj stori vse, da bo zmaga Anglija.

V poročilu stoji: skupina 50 uglednih Američanov je sestavila in poslala predsedniku Rooseveltu prošnjo, naj bi se Zedinjene države trdno odločile za takšno politiko, da bodo storile vse, kar je potrebno, da se Angliji in njenim zaveznikom v tej vojni zagotovi zmaga. Prošnjo je podpisal poleg drugih tudi urednik časopisa »Foreign Affairs« Hamilton Fish Armstrong, ki je še nedavno odločno nastopal proti temu, da bi Zedinjene države posegle v zdajšnje vojno v Evropi. Med podpisniki sta dalje tudi znana novinarja Dorothy Thompson in tašča polkovnika Lindbergha ga. Dwight Morrova. Prošnjo je podpisalo še veliko število uglednih vseučiliških profesorjev. Od filmskih igralcev je dal svoj podpis tudi Douglas Fairbanks mlajši.

Po silovitem nemškem letalskem napadu pred zadno nedeljo so London in vsi ostali deli Anglije v ponedeljek uživali ves dan mir in tudi noč od ponedeljka na torej je minila brez nemškega letalskega napada. Šele te dni so prišle na dan podrobnosti o silnem nemškem bombardiranju Londona pred zadno nedeljo zvečer.

V Londonu so bili prepričani, da je pomenil ta nočni napad uvod v splošen napad na Anglijo,

ki naj bi se začel z novim letom. Kakor je bil letalski napad na London silen, vendar se ni po londonskih vesteh mogel razviti do tiste jakosti, kakor jo je imelo v načrtu nemško letalsko poveljstvo. Skupine nemških bombnikov, ki so do 22. ure po površnih računih vrgle na London najmanj 10.000 zažigalnih bomb, so bile zamišljene šele kot predstraža glavne nemške letalske vojske, ki naj bi bila sledila šele v kasnejših urah. Toda ob 22. uri je nemško letalsko poveljstvo zaradi nenadno poslabšanega vremena poklicalo vse bombniške skupine, naj se nemudno vrnejo na svoja oporišča. Slabo vreme z meglo in slabo vidljivostjo je rešilo London večje nesreče. Okoliščino, da proti nemškim bombnikom nad Londonom niso posegli v boj angleški nočni lovci in da je nenadno prenehalo streljati tudi angleško protiletalska

topništvo v notranjem londonskem obrambnem pasu, pojasnjujejo na odločujočem mestu v Londonu na ta način, da je bilo zaradi neštevilnih požarov ozračje tako razsvetljeno, da bi bila lovska letala močno oboroženim nemškimi bombnikom prelahko cilj in da bi v svitu požarov Nemci prelahko odkrili postojanke protiletalskih topov, ako bi se te izdajale še s streljanjem. Ugotovljeno je bilo, da nemški bombniki še nikoli nad Londonom niso leteli tako nizko kakor tokrat. Zaradi ognja so bili zaporni baloni tako jasno razsvetljeni, da so se jih nemška letala zlahka izognila in med vrvmi, s katerimi so ti baloni privezani, prodirala v prav majhni višini nad London.

Ameriški senator Wheeler je izjavil, da spadajo vsa govorenja o grožnji nekakšnega nemškega vdora v Zedinjene države v kraljevstvo domišljive. K tej izjavi je treba pripomniti, da je senator Wheeler eden izmed glavnih nasprotnikov Rooseveltove zunanje politike. Wheeler je imel preko ameriškega radia tudi govor, ki naj bi veljal kot odgovor na Rooseveltov veliki govor ameriškemu narodu za odločno pomoč Angliji. V svojem govoru je Wheeler postavil tudi zahtevo, da je treba na vsak način poizkusiti, da se v Evropi sklene mir, še preden bo šel razvoj tako daleč, da bo Amerika pahnjena v blaznost te vojne.

V Angliji so predlogi senatorja Wheelerja naleteli na prav malo upoštevanja, češ da jih je malo, ki soglašajo z Wheelerjem.

Na Grškem bojišču ni bilo velikih dogodkov. Atenske vesti poročajo,

da grška vojska kljub hudim italijanskim protinapadom še zmerom po malem napreduje.

Grki so pri tem ujeli več italijanskih vojakov. Zima vojne operacije zelo ovira. — Med Nemčijo in Anglijo se nadaljuje letalska borba,

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: voli in telice I. po 9 do 9.50, II. po 8.50 do 9, III. po 8 do 8.50, krave I. po 7.50 do 8, II. po 6 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 10 do 12, II. po 10; v Mariboru: debeli voli po 8.50 do 9, poldebili po

7,50 do 8, plemenski po 8 do 10, biki za klanje po 6.50 do 8, klavne krave debele po 7 do 7.75, klobasice po 4.50 do 6.50, molznice po 8 do 9.50, breje krave po 7 do 9, mlada živina po 7 do 8.50 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: sremški špeharji po 17 do 18, pršutarji po 13 do 14, na mariborskem sejmu: povprečno po 12 do 16.50, v srezu Mariboru levem bregu: špeharji po 12, pršutarji po 11, v Kranju: špeharji po 17.50 do 18, pršutarji po 16.50 do 17, v Dravogradu: špeharji po 15, pršutarji po 13, v Črnomlju: špeharji po 12.50 do 15, pršutarji po 12 do 14 din.

KRMA. V Ljubljani: seno 100 do 130, slama 60, v Mariboru: seno 180, slama 85, v Črnomlju: lucerna 125, seno 75, slama 50, v Kranju: lucerna 125 do 150, seno 150 do 175, slama 75, v Dravogradu: lucerna 150, seno 120, slama 55 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 22, telečje 26, svinjske 15, v Kranju: goveje 26, telečje 32, svinjske 18 do 20, v Dravogradu: goveje 26, telečje 28, svinjske 8, v Črnomlju: goveje 23 do 24, telečje 23 do 25, svinjske 8 din za kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 88 do 92, oprana 100 do 104, v Dravogradu: neoprana 35, oprana 45 din za kg.

KROMPIR. V Ljubljani: 1.50 do 2, v Kranju: 2.25, v Dravogradu 2, v Mariboru 2, v Črnomlju 1.50 din za kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 23 do 26, svinjska mast 28, v Mariboru: slanina 24, svinjska mast 26, v Črnomlju: slanina 24, svinjska mast 26, v Kranju: slanina 26, svinjska mast 28 do 30, v Dravogradu: slanina 25, svinjska mast 28 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v črnomeljskem okolišu: navadno mešano vino po 8.50 do 9, finejše sortirano po 10, v mariborskem okolišu: navadno mešano vino po 12 din za liter.

TRDA DRVA. V Ljubljani 145 do 160, v Mariboru 165, v Črnomlju 100, v Kranju 150 do 160, v Dravogradu 110 do 140 din za kubični meter.

JAJCA. V Ljubljani 1.75 do 2, v Mariboru 2, v Črnomlju 1.50 do 2, v Kranju 2.50 do 2.75, v Dravogradu 2 din za kos.

SIROVO MASLO. V Ljubljani: navadno 40 do 44, čajno 46 do 56, v Mariboru 40, v Črnomlju 48, v Kranju 48 do 52, v Dravogradu 48 din za kg.

FIŽOL. V Ljubljani 6 do 8, v Mariboru 7, v Črnomlju 5.50, v Kranju 7 do 10, v Dravogradu 7 din za kg.

ŽITO. V Ljubljani: ječmen in rž 450 do 500, oves 400 do 450, turščica 400 do 450, v srezu Mariboru levem bregu: pšenica 350, ječmen 300, rž 350, oves 290, turščica 350, v Črnomlju: pšenica 375, ječmen 325, rž 325, oves 350, turščica 250, v Kranju: pšenica 450, ječmen 425, rž 425, oves 375, turščica 375, v Dravogradu: pšenica 400, ječmen 300, rž 350, oves 250, turščica 350 din za 100 kg.

MOKA. V Ljubljani: pšenična 8 do 9, turščična 4.50 do 5, ajdova 7 do 10, v Mariboru: pšenična 5 do 9, turščična 6, ajdova 7, v Črnomlju: pšenična 5 do 9, turščična 3.75 do 4, v Kranju: pšenična 5.50 do 9, turščična 6.50, ajdova 7.50 do 10, ržena 6.50, turščični zdrob 6.50, v Dravogradu: pšenična 5 do 9, turščična 4.25, ajdova 8.50 do 9 din za kg.

MED. V Ljubljani 36, v srezu Mariboru levem bregu 20, v Črnomlju 32, v Kranju 36 do 40, v Dravogradu 38 din za kg.

MLEKO. V Ljubljani 2.50 do 3, v Mariboru 2.50, v Črnomlju 2, v Kranju 2.25 do 3, v Dravogradu 2.50 do 3 din za liter.

Sejmi

13. januarja: Nova cerkev, Semič, Krka-Videm, Šmarje pri Jelšah;
14. januarja: Laško, Žirovnica, Verače (Sv. Filip);
15. januarja: Veliki Podlog;
16. januarja: Irča vas (občina Šmihel-Stopiče);
17. januarja: Kapele pri Brežicah, Petrovč, Dobropolje-Videm, Cerklje na Gorenjskem, Kostanjevica, Unec, Guštanj (samo kramarski sejmi).

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili 7. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Nemške klirinške marke so bile po 17.72 do 17.92 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po okoli 465 din.

F. Gobey:

26

Umor na plesu

Ko je šla markiza potem pozdravit še druge goste, po večini take, ki se jim je videlo, da imajo v svojih žilah tudi črnsko in indijansko kri, je Nointel zagledal Simancasa in Galmierja.

V tem je oskrbnik naznanil, da je večerja na mizi. Markiza je stopila k Nointelu, ki jo je prijel pod roko in pred dolgo vrsto ljudi sta zavila proti jedilnici.

Markiza je posadila Nointela na svojo levico, na njeni desni pa je sedel neki španski grof. Na Nointelovi levici je sedela ženska, ki je bila takšna, kakor bi bila prišla naravnost iz pragozda in bi jo bili to pot prvič oblekli v evropska oblačila.

»Vaša sosedka zna samo špansko, moj sosed pa je gluha,« je dejala markiza. Lahko se pogovarjava, kakor bi bila čisto sama na Montblancu. Vi mi najbrž ne boste verjeli, da sem bila lani na tej najvišji evropski gori?

»Nisem tega vedel, toda ne čudim se vam. Vem, da ljubite vse, kar je nedostopno.«

»Recite rajši: kar je nevarno.«

»Ali vas je tudi nevarnost napotila, da ste povabili generala Simancasa in njega vrednega tovariša Galmierja?»

Markiza je zardela.

»Mislite, da sta nevarna? Veliko čast jima izkazujete. Jaz vam samo ščitim.«

»To je še hujše.«

»Znano mi je, da nista preveč priljubljena in da marsikaj govore o njima. Jaz sem pa zmerom na strani slabih in tlačenih.«

»Torej morajo človeka najmanj iz družbe vreči, da vam bo všeč?«

»Morda. Ni pa potrebno, da bi imela večina, ki ju obsoja prav. Rada imam ljudi, ki se temu upirajo.«

»Ne razumem vas čisto.«

»Zakaj ne? Španka sem. Vi ste pa groznil. Upala sem, da bi me vi znali ljubiti tako, kakor bi jaz želela, da bi me moški ljubili. Zmotila sem se. Ne znate se upirati javnemu mnenju.«

»Kakšno preizkušnjo zahtevajte od mene!«

»Pazite, da vas ne primem za besedo!«

»Poskusite!« je uporno rekel in se zagledal v njene črne oči.

Po kratkem molku je spet markiza povzela besedo:

»Povabila sem vas, pa nisem niti vprašala, ali ste lovec.«

»Ali bi vam bilo všeč, če bi bil?«

»Vprašujem vas, ali vas gonja zanima?«

»Skoraj rajši lovim sam s svojim psom. Vidite, markiza, iskren sem.«

»Dobro. Zdaj mi pa povejte, zakaj ste se odločili, da pridete k meni.«

»Da vam tudi povem nekaj, česar vam ne plesu nisem mogel reči.«

»Ali mislite mar, da mi na plesu niste ničesar povedali?« je dejala in položila prst na gumb, ki ga je dobila pri kotiljonu.

»Da, rekel sem vam nekaj, toda ne vsega. In tudi vi ste mi odgovorili, toda zelo nejasno.«

»Lov se bo začel jutri opoldne. Ali želite,

da bi prej sama nekoliko jezdila po gozdu? Vaš konj bo osedlan ob devetih. Zdaj se pa menimo še o čem drugem, da se gostje ne bodo dolgočasil. Najin pogovor je bil že tako precej dolg.«

Nointel je prikimal, zlasti ker je opazil, da Simancas in Galmier zelo napenjata ušesa, da bi kaj slišala.

Preden je bilo večerje konec, je dejala markiza Nointelu:

»Zdaj vas pa moram zapustiti. Samote potrebujem. Do svidenja jutri dopoldne. Ne pozabite, da vas konj ob devetih čaka.«

Izpregovorila je še nekaj besed s svojimi gosti, ki so bili v bližini, potem pa je odšla.

»Le kam gre?« se je vprašal Nointel. Molit za rajno Orcivalco?

Gostje so bili vajeni markizinih mušic in jih njen odhod ni prav nič presenetil. Odšli so v salon za kvartanje. Simancas je stopil k Špancu, ki je prej sedel na markizini desnici.

Nointel je tako ostal sam. Kmalu je odšel in se odpravil v svojo sobo. Ko je že nataknil domači plašč in sedel v naslanjač, da bi bil ob peči bral, je nekdo potrkal na njegova vrata. Odprl je in zagledal pred sabo generala Simancasa.

»Kaj pa želite?« ga je neprijazno vprašal.

»Govoril bi rad z vami o nečem zelo važnem. Morda vam to pot moja družba ne bo neprijetna.«

Nointel se je malo zamislil, potem pa mu je hitro rekel:

»Dobro, stopite v sobo. Samo na hitro povejte, kaj želite?«

»Hiter bom, ker vem, da je čas zlato.«

Simancas je sedel na stol, ki mu ga stotnik ni ponudil, in začel:

Drobne vesti

Bombaž bomo dobivali iz Rusije. Pred dnevi se je vrnilo iz Moskve naše odposlanstvo, ki je imelo nalogo skleniti nabave bombaža v Rusiji. Uspeh pogajanj je bil, da nam bo Sovjetska Rusija dobavila v tem letu 4000 ton sirovega bombaža in 600 ton bombažnih odpadkov, za kar bomo izvozili v Rusijo naše izdelke. Bombaž se bo začel natovarjati februarja in bo prišel v našo državo skozi Bolgarijo.

D o p i s i

SV. VID PRI PTUJU (Smrtna kosa). Pri Sv. Vidu pri Ptujju je umrl kmečki posestnik Andrej Javornik, ki je dosegel lepo starost 83 let. V l. 1937 je obhajal s svojo ženo, ki še živi, zlato poroko. Zadnja leta je preživel pri svoji hčerki Katarini Kranjčević pri Sv. Vidu. Pokopali so ga na domačem pokopališču, kamor so ga spremili številni prijatelji in znanci. Naj mu bo lahka domača zemlja, žalujočim naše sožalje!

N o v i c e

Kralj boter devetemu sinu. V Džulčanu v Bosni je kralj po svojem zastopniku kumoval krstu devetega sina kmeta Milana Čuluma. Kraljevega odposlanca je sprejela velika množica kmetov z državno zastavo. Novorojenček je dobil ime Aleksander. Po krstnem obredu je kraljev zastopnik poklonil novorojenčku zlat križ z verižico, velik zlatnik in 2000 din.

Srečno, zdravo novo leto 1941. Iskreno želi vsem svojim sotrudnikom, poverjenikom, ustanovnikom in članom Vodnikova družba v Ljubljani.

Za regulacijo draginjskih doklad staropokojevcem bratovskih skladnic je naklonil ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen iz banovinskih sredstev glavni bratovski skladnici v Ljubljani enkratno izredno podporo v znesku enega milijona dinarjev.

Samo eno je potrebno. V Banji Luki je imel senator Večeslav Vilder predavanje o borbi svetov in našem položaju v tej

borbi. Najprej je razpravljajal o naših borbah za osvobodjenje in zedinjenje. Nato je govoril o naših notranjih razmerah in naglasil potrebo osredotočenja vseh zdravih sil našega naroda. Poleg drugega je dejal: »Danes strankarski programi ne predstavljajo več perečih zadev. Potrebno je samo eno: da se sporazumemo o najvažnejših vprašanjih našega skupnega obstanka in o obrambi življenjskih koristi naše države. Storiti moramo tudi vse za pobijanje črnogledstva in nezaupanja v lastno moč. Po vojni bomo dobili, gotovo nov družabni in socialni red. Mi moramo na te neogibne spremembe že zdaj pripravljati narod. Liberalna demokracija se je preživela. Namesto nje bomo dobili socialno poudarjeno demokracijo, ki je že na poti.«

Prešernova proslava na gimnaziji v Bihacu. Gimnazija v Bihacu je 21. decembra prav lepo proslavila 140letnico Prešernovega rojstva. Prof. g. Vidovič je v daljšem predavanju podal življenjepis našega velikega pesnika in očrtal pomen Prešerna za Slovence in vse Jugoslovane. Zatem je v srbohrvaščini recitiral sonet »Vrba, draga vas domača« in uvod »Krst pri Savici« isto je v slovenščini lepo deklamiral tretješolec Dušan Stefanovič. Osmošolec Bogunovič je nato spet v srbohrvaščini recitiral »V spomin Andreja Smoleta«. Proslava je bila zaključena z deklamacijo Župančičeve »Mladini ob Prešernovi stoletnici«.

Hrvatski premogovniki in železniška uprava. V Zagrebu je bil posvet med predstavniki zagrebske Delavske zbornice in Hrvatske delavske zveze in lastniki premogovnikov v banovini Hrvatski. Razpravljali so o cenah premoga pri nabavah za državne železnice. Ugotovili so, da plačuje železniška uprava kljub povišanim prevoznim tarifam premog po cenah, ki so pod pridelovalnimi stroški pri kopanju premoga. Zaradi tega imajo hrvatski premogovniki velike izgube pri dobavah premoga železniški upravi. Ker so zato nekateri premogovniki ustavili dobavljanje premoga državnim železnicam, je železniška uprava kratko malo zaplenila njihov premog, ki je bil natovorjen za zasebne kupce. Sprejeta je bila resolucija v kateri se naprošajo dr. Maček in hrvatski ministri, da izposlušajo povišanje cen za premog, ki ga dobavljajo hrvatski premogovniki železniški upravi.

Podražitev hrvatskih listov. Poročali smo že, da so beograjski dnevniki povišali naročnino. Zaradi splošne podražitve pa sta tu-

di zagrebska dnevnik »Novosti« in »Jutarnji list« povišala naročnino na 44 din mesečno in ceno v nadrobni prodaji na dva dinarja za izvod. Slovenski dnevniki so zdaj najcenejši v državi.

Strojevodja preprečil grozno nesrečo. Nedavno jutraj se je posrečilo preprečiti železniško nesrečo, do katere bi prav gotovo prišlo blizu postaje Hajdine na progi Ptuj-Pragersko. Osební vlak je kakor navadno krenil iz Ptujja proti Mariboru. Na odprti progi pred Hajdino pa je strojevodja Korman iz Maribora opazil, da se mu bliža z vso naglico tovorni vlak. Proga tam visi in tovrnega vlaka ni bilo mogoče več ustaviti. Istočasno je tudi železniški paznik opozoril Korman na tovorni vlak. Tega so bili obvestili s hajdinske postaje o preteči nesreči. Strojevodja Korman je bil toliko duševno prisoten, da je z vsemi zavorami zavrl osebni vlak, ki se je ustavil in nato takoj vozil ritensko nazaj proti Ptujju. Razvila se je tekma s tovrnim vlakom. Potniki seveda za nevarnost niti niso vedeli in niso razumeli, zakaj so se vozili v nasprotni smeri. Šele v Ptujju, kjer je bila nevarnost že mimo, so izvedeli, kako jih je strojevodja rešil smrti, s katero so tekmovali.

Razpust socialističnih strokovnih združenj. Notranje ministrstvo je na osnovi društvenega zakona razpustilo osredno socialistično delavsko in nameščensko strokovno združenje Uedinjeni radniški sindikalni savez, znan pod kratiko URS. Kakor nam zdaj dodatno poročajo, se nanaša razpust tudi na vse ostale delavske in nameščenske strokovne organizacije, ki so obstajale v okviru URS. Razpust je bil izveden že tudi v Ljubljani.

Konec »Hrvatske straže«. Z novim letom je prenehala izhajati zagrebska »Hrvatska hoda« v Rim vodil znani kanonik dr. Janko Šimrak. Namesto nje bo začel izhajati nov dnevnik kot glasilo organiziranih hrvatskih katoličanov. Izdajal ga bo poseben konzorcij, sestavljen iz zastopnikov treh zagrebskih tiskarn: nadškofijske, Narodne in Prosvetne tiskarne, ki se bodo ob tej priliki tudi same združile v enotno tiskarsko podjetje. Zagrebske »Novosti« pravijo, da je »Hrvatska straža« imela na koncu le 1500 naročnikov.

1000 vagonov turščice potrebujejo siromašni kraji v Južni Srbiji za prehrano čez zimo. Tako je ugotovila kmetijska zbornica v Skoplju in poslala na odločujoča mesta zadavne predloge. Zastopniki kmetijstva so tu-

»Ali se še spominjate tistega pogovora pri mojem prijatelju Galmierju?«

»Dobro!«

»Takrat ste stavili nekaj pogojev, ki sem jih takoj sprejel in ki sem jih tudi držal. Gospod Crozon ni več dobival anonimnih pisem in vi ste dobili od markize ne eno samo, ampak kar dve vabili. Zdaj bi lahko napravila nov dogovor.«

»Ne razumem vas.«

»Tako me boste! Mislite si, da sem si jaz sile priboril dostop v markizin dom in privlekel s seboj še Galmierja. Mislite si, da sem to dosegel zaradi tega, ker vem neko skrivnost, ki bi mogla markizo uničiti, ali pa jo vsaj onemogočiti. Res je tako nekako. Ona bi rada dala dva ali tri milijone, da kupi najin molk. Toda tega od nje nisva zahtevala, ker sva v prvi vrsti morala popraviti svoj slabi glas v družbi. To sva dosegla, ker sva bila pogosto v družbi z njo. Z njo ne more več prekiniti brez javnega škandala. Zato bova zdaj kmalu od nje zahtevala tudi denarno nagrado. Z bogastvom naju bo obdarila, midva pa bova, če bo to zahtevala, zanjo preplavala tudi Atlantsko morje.«

»Kako pa ste prišli do tega, da ste meni odkrili svoj umazan namen?«

»Moj bog! Ali si tega ne morete misliti?«

»Jaz? Ne razumem vas.«

»Takole je. Kakor sva videla, vam markiza kaže posebno naklonjenost. Kolikor je bilo danes pri mizi gostov, vsi so prepričani, da ste vi njen ljubček. Jaz pa mislim, da imate vi še večje namene z njo.«

»Kakšne?«

»Oženiti se nameram z njo. In v tem prime-

ru boste od nje zahtevali, da naju odžene iz svojega doma.«

»Zelo domišljavi ste.«

»Recite rajši: iskreni. Toda opozarjam vas, da bova odkrila javnosti vse, kar o njej ve-va, če bo ona na vašo zahtevo pristala. In v tem primeru sem prepričan, da se boste vi hitro odrekli njene roke in njenih milijonov.«

»V tem primeru bi jaz razkril to, kar vem o vama.«

»Lepo. In kaj bi sledilo? Jaz in Galmier bi morala vzeti pot pod noge in jo odkuriti čez mejo, vi bi ostali brez žene in bog ve kaj bi bilo z markizo. Ali ne bi bilo bolje, če bi se mi pogodili?«

»Da bi se jaz pogajal? Meni to ni potrebno.«

»Bog ve. Morda bi vas ona celo odbila. Toda če bi vedeli za najino skrivnost, tega ne bi mogla storiti.«

»Ona me ne bi mogla odbiti. Toda zakaj se vi sami ne poslužite tega sredstva in se ne oženite z njo?«

»Norčujete se iz mene. Nič ne de. Vem, da bi ona storila vse, samo da se ji ne bi bilo treba omožiti z menoj. Z vami pa je drugače. Dal bi vam svoje orožje pod prav ugodnimi pogoji...«

»Da slišim te pogoje...«

»Zaupal vam bom markizino skrivnost, če mi daste častno besedo, da mi boste mesec dni po poroki izplačali dva milijona frankov. Ko dobim ta denar, se vam bom pismeno obvezal, da ne mene ne mojega prijatelja Galmierja ne boste nikoli več videli, ne slišali o nama. Če prekršiva to obvezo, naju boste lahko še zmerom uničili s tisto skrivnostjo, ki ste jo slučajno zvedeli. Zdaj pa čakajte vašega odgovora.«

»Preden vam bom odgovoril, želim vedeti, koliko je ta vajina skrivnost vredna. Če bi šlo za kakšno ljubezensko pustolovščino, mi ne bi bilo to nič novega. Vem, na primer, da je bila markiza ljubica vajinega pajdaša Golimina.«

Simancas je prebledel, potem pa je odvrnil:

»Gre za nekaj dosti nerodnejšega.«

»Torej priznavate, da je bil Golimin markizin ljubček?«

»To vem samo jaz, no, in Galmier tudi.«

»Motite se. Tudi jaz vem. Če imate same takšne skrivnosti, ni vredno, da bi jih prodajali.«

»Toda če bi ji jaz zapretel, da bom dal njena pisma tiskati?«

»Bi šla ona k državnemu tožilcu, da jo zaščiti pred izsiljevanjem te vrste, vam pa bi se utegnulo zgoditi to, da bi vas takoj izgnali iz Francije. Če bi se jaz z vami dogovoril, bi bil moj prvi pogoj to, da mi ta pisma izročite.«

»To ne bi bilo težavno.«

»Ali imate vsa pisma?«

»Ne, samo eno.«

»Kje so pa druga?«

»Tega ne vem.«

»Ne veste? Ali naj vam jaz povem, kje so ta pisma? Vedite, da sem o vsem dobro obveščen.«

»Dvomim. Drugače bi bilo najinega pogovora že davno konec.«

»Zakaj? Mene vse to zanima. Jaz vem še nekaj čisto drugega. Poslušajte! Tisto noč, ko so umorili gospodično Orcivalovo na plesu v operi, ste bili vi v sosedni loži.«

»Da...« je zmedeno odvrnil general. »To-

di rekli, da je treba omejiti podraževanje industrijskih izdelkov in ne samo kmetijskih pridelkov, kajti le tako bo mogoče narediti red na našem tržišču. Obenem so se pritoževali nad odkupnimi cenami tobaka.

* **Tudi v mestu Škofji Loki so vneti sadjarji.** Školjeloški srez šteje 14 podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva. Podružnica v Škofji Loki sama šteje 60 članov in je nedavno imela svoj občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. Janez Demšar iz Vincarjev. O delu je poročal društveni tajnik g. Karel Sovre. Sadjarji so imeli v preteklem letu več sestankov in skoro vsak mesec sejo. Škofjeloško območje ima že več sušilnic. Mesto samo pa sušilnice nima, a jo bo menda kmalu imelo. Čedalje nujneje se kaže poraba po društvenih prostorih in shrambi. Društvene reči (škropilnice, sterilizator, čistilnik) so spravljene po zaslinih prostorih in noče nihče prevzeti odgovornosti za morebitno škodo. V okviru možnosti je šla podružnica svojemu članstvu na roko s pojasnili, z naveti, pa tudi z dobavljanjem potrebščin, zlasti arborina. Blagajnik g. Ivan Pušar je povedal, da je prejela podružnica lani 11.623 din, izdala pa je toliko, da je v blagajni še 310.25 din. V podružnici deluje tudi vrtnarski odsek, ki je bil v stikih s prav takim odsekom mv Ljubljani. Njegovo delo se je raztezalo na nabavo sadik in semenja, prirejal pa je tudi predavanja. Na predlog g. Vojteha Debeljaka je bila središta razrešnica sedanjih upravi in je bil izvoljen nov odbor, ki so vstopili vanj dozdajšni preizkušeni delavci na področju sadjarstva. Dve mesti sta bili pridržani za zastopnici vrtnarskega odseka.

* **Slovensko ženstvo v spomin ge. Mirke Grujičeve.** Te dni je bil v Beogradu pogreb dvorne dame ge. Mirke Grujičeve, znane nacionalne delavke in predsednice Kola srbskih sester. Pogreba sta se udeležili tudi dve odposlanki iz Slovenije, in sicer ga. Lebarjeva in imenu Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani in ga. Mira Engelmannova kot predsednica dravskega odseka Jugoslovenske ženske zveze. Obe slovenski zastopnici sta imele ob krsti rečne lepe nagovora.

* **Smrt ugledne Celjanke.** V Ipavčevi ulici v Celju je umrla v 76. letu starosti zasebnica ga. Mina Pauerjeva, tašča odvetnika g. dr. Vrečka in svakinja rajnega uglednega trgovca Josipa Pauerja v Braslovčah. Blag ji spomin!

* **Smrt gostilničarja, ki pijancem ni postregel.** Na pobreskem pokopališču pri Mariboru so pokopali uglednega in narodnoza-

vednega tezenskega gostilničarja in trgovca g. Antona Marina, ki je bil znan daleč naokoli. Bil je član Sokola in raznih nacionalnih združenj. O blagem pokojniku je bilo znano, da je bil med tistimi gostilničarji, ki pijancem ne postrežejo. Tudi je bilo zanj značilno, da ni nikdar prekoračil policijske ure. Blag mu spomin!

* **80letnica zakona stoletnega para.** V zagorski vasi Križovljanah živi najstarejši zakonski par Hrvatskega Zagorja. Sta to Vilim Juričko, ki šteje 102 leti, in njegova žena Julka, ki ji je 101 leto. Vilim je še razmerno krepak. Oženil se je, ko je štel 22 let in je torej zdaj že polnih 80 let v zakonu z Julko. Julko pa je starost nekoliko bolj potlačila. Ubožica je že skoro čisto gluha in slepa. Stari Vilim rad pripoveduje, da so bili v starih časih ljudje mnogo poštenješi, kakor so danes.

* **Smrt dobre matere.** V Dobravljah pod Sv. Križem na Vipavskem je umrla ga. Marija Rustjeva, ki je dočakala visoko starost 75 let. Pokojnica je bila vzorna mati in gospodinja. Blag ji spomin!

* **Nenavaden potres v Tržiču.** Dne 2. t. m. ob 17. uri je vse prebivalstvo Tržiča presenetil nenavaden potres. Sprva so vsi domnevali, da se je kje zgodila kakšna velika eksplozija in so se obrnili po pojasnila v Ljubljano, ali so tudi tam začutili sunke. Ko pa so jim ljubljanci to zanimali, so bili Tržičani tem bolj presenečeni. Bila sta dva kratka sunka, ki pa škode nista napravila.

* **Na cesti ga je zadela kap.** Nedavno je šel iz Maribora domov na Pobrežje po obdravski stezi 57letni tesarski delovodja Jozef Stupan. Naenkrat pa je omahnil in se zgrudil mrtev na tla. Zadela ga je srčna kap.

* **Velike jate divjih rac in gosi v Medmurju.** V Medmurju so se pojavile velikanske jate divjih rac in gosi, ki so priletele s severa, kjer je še ostrejša zima kakor pri nas.

* **Vrat si je prerezal.** Pred dnevi si je 36letni dninar Miha Golež v Gabrovcu pri Vojniku iz neznanega razloga prerezal z britvijo vrat. Goleža so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je na starega leta dan zjutraj umrl za poškodbami.

* **Hotel »Krona« v Postojni je zgorel.** Pred dnevi zvečer je nastal v hotelu »Krona« v Postojni ogenj, ki je kmalu uničil skoro vso obsežno stavbo. Prihiti so ga silci, vojak. orožniki in domačini ter se požrtvovalno lo-

tili gašenja, vendar vsi njihovi napor niso mnogo zalegli. Na pomoč so prihiti tudi gasilci iz Gorice in Trsta. Samo velik del pohištva in precej oprave so rešili. Škoda je velika. Kako je požar nastal, ni dognano.

* **S tujo ženo je pobegnil.** Iz Kranjske gore je nenadno izginil Viktor G., star 25 let. Viktor jo je popihal z mlado ženo nekega tamkajšnjega trgovca proti Ljubljani. Pred pobegom je imel hud nastop in je grozil možu pobegle žene s samokresom. V Mojstrani je prodal za 1000 din kolo, ki ga je nedavno kupil na obroke, katerih pa še ni poravnal. Tistu pobegle žene pa je pred odhodom vzel 5000 din. V Ljubljani je, kakor pravi orožniško obvestilo ljubljanski policiji, izvalil od nekega trgovca za 2000 din blaga. Iz Ljubljane sta jo zaljubljenca ubrala na jug.

* **Dva vloma v Silvestrovi noči.** V Silvestrovi noči so bili v Mariboru na nogah tudi vlomilci. Izvršili so dva vloma. Tako so vlomili v stanovanje Marije Rižnerjeve v Pipuševi ulici 2. Rižnarjeva je šla okrog 22. ure od doma, ob 23. pa se je že vrnil njen sin domov in je našel vrata na stanovanju odklenjena. Omara in kovčeg sta bila odprta. Storilec je moral razmere dobro poznati, ker si je prisvojil samo papirnato škaflo, ki je bila skrita v skrinji in v kateri je bilo 1500 din gotovine. Drugi vlom je bil izvršen v stanovanje branjeve Uršule Močnikove na Pristanu 6. Ko je branjevka drugo jutro šla v cerkev, je izbral vlomilec to priliko ter je s ponarejenimi ključi vdrl v njeno stanovanje. V omari za obleko je našel škaflo, v kateri je bilo 100 dinarjev drobiža, v drugi omari pa je našel vložno knjižico, glasečo se na 700 din, v knjižici pa še en tisočak v gotovini. Nato je spet vse lepo zaklenil in izginil.

* **Da bi zabrisala sled, si je izmislila razbojniški napad.** Nedavno so listi pisali o velikem razbojniškem napadu v hišo trgovca Franja Fuchsa v Subotici. Edina priča tega napada je bila Fuchsova 34letna služkinja Rozalija Szabojeva iz Medmurja. Pri zasliševanju pa je Rozalija tako nerodno prikazovala dogodek, da so jo osumili sodelovanja pri ropu in jo aretirali. Dolgo časa se je izmotavala na vse načine, naposled pa je le priznala, da si je rop izmislila in da je sama v družbi z nekim Antonom Bodzo iz Čantavira izvršila tatvino. Ukradla je 96.000 dinarjev Oblastva so prišla še Rozalijinega znanca, ki pa je odločno izjavil, da s tatvino nima nikake zveze. Vrstila so se za-

da v kakšni zvezi naj bo to z mojo skrivnostjo?

»To vam bom povedal. Zaradi tistega umora so zaprli neko dekle, proti kateri pa niso imeli dokazov in ki so jo zaradi tega že izpustili iz zapor. Toda Orcivalo je vendar umorila neka ženska... ker so ugotovili, da so jo obiskovale tisto noč same ženske. Torej — poslušajte. Tudi Orcivalo je bila ljubica vašega Golimina, ki je imel razmerje tudi z markizo Barancosovo... Ta Golimin se je obesil v Orcivalino hišo nekaj dni pred tistim plesom. Ob tisti priložnosti je morala Orcivalo dobiti ljubezenska pisma, ki so jih ženske pisale Goliminu. Markiza je najbrž napregla vse sile, da bi prišla do teh pisem... Ostalo sklepajte kar sami dalje.«

»Dovolite... toda to ne dokazuje...«
»Da sem jaz razkril vašo skrivnost? Sicer pa ste mi jo razkrili sami, če jo nisem odkril jaz!«

»Kako?«
»Za boga milega! Priznali ste mi, da imate dokaz, da je markiza dopisovala z Goliminom. Samo po sebi se razume, da je morala ona vse poizkusiti, da dobi pisma nazaj in da je to tudi storila.«

»To so sama ugibanja.«
»Vi in Galmier pa sta bili priči tistega dejanja. Toda tudi jaz sem nekaj videl. Videl sem, na primer, kdaj je markiza Barancosova prišla v Orcivalino ložo in še marsikaj, kar bi zanimalo preiskovalnega sodnika. In če bi ga potem še prosil, naj se za podrobnejše informacije obrne na vas in na vašega prijatelja Galmierja?«

»Vi tega ne boste storili.«
»Ne bom, če mi vse poveste.«

»Dobro,« je odvrnil Simancas. »Če nisva videla tega, kar se je zgodilo v loži, sva vsaj vse slišala. Jaz sem spoznal markizin glas in Julija jo je tudi večkrat poklicala po imenu. Prepričan sem, da je bil precej hud, zlasti zaradi tistih pisem, toda vsega žal nisva razumela. Julija je markizi naposled izročila pisma in markiza je šla.«

»Ali je to vse?«

»Markiza se je takoj vrnila v ložo. Najbrž zaradi enega pisma, ki je manjkalo in ki je o njem mislila, da ga je Julija zadržala. Orcivalo se je začudila, da se je vrnila, in jo je vprašala: »Kako to?« Markiza pa ji je brez odgovora zarinila bodalo v vrat. Slišala sva še pridušen krik. Potem so se odprla vrata, markiza je odšla, čuvarica lože pa ni ničesar opazila. Kmalu nato sva tudi midva šla.«

»In drugi dan sta se zglasila pri markizi!«

»Kaj pa naj bi bila drugega storila?«

»Kako vaju je sprejela?«

»Precej hladno. Pozneje pa nama je sama predlagala, da se sporazumemo.«

»In vi ste ji tedaj stavili svoje pogoje?«

»Ne vse hkrati, da se ne bi preveč uplašila. Za začetek sva se zadovoljila z dostopom v njeno palačo. Zdaj ji bova dala razumeti, da sva bila priči njenega zločina in ji bova prepustila izbero: da nama našteje dva milijona, ali pa, da odroma v zapor. Če naju še vi podprete, se nama utegne zadeva posrečiti, drugače pa ne veva, kakšen bo konec.«

»Ali je to vse?« je vprašal stotnik Nointel.

»Vse. Ali pristanete na najino ponudbo?«

»Potrebujem štiri in dvajset ur časa, da vse premislim.«

»Torej jutri zvečer...«

»Moj odgovor boste dobili jutri zvečer. Dotlej pa se zadržite vsake nove intrige,

ker bi sicer moral iti k preiskovalnemu sodniku in mu povedati, kaj sem slišal pri vašem prijatelju Galmierju...«

»Jaz in doktor ostaneva do jutri zvečer nevtralna.«

»Dobro, zdaj vas pa prosim, da me pustite samega, ker sem utrujen.«

Simancas je vstal in šel.

Nointel je pomislil:

»Nedvomno je ona zaklala Orcivalo, in če ne bom v pravem času posegel vmes, bosta ta dva lopova najprej izsilila od nje dva milijona frankov. Potem pa jo bosta vzlic temu naznanila, ker bosta hotela imeti še več, ona pa jima ničesar več ne bo marala dati. Jaz pa ne maram, da bi jo pošiljali v ječo!«

XV.

Drugi dan je vse zamrznilo. Pod podkvalmi konj se je drobil led. Grmovje je bilo pokrito z debelim ivjem.

Markiza in Nointel sta jezdila po gozdu drug poleg drugega. Dolgo nista izpregovorila niti besede. Kakor bi bila slutila, da bo ta pogovor odločal o njuni usodi.

Ko sta prišla do nizkega griča, je Nointel rekel markizi:

»Vaš molk me skrbi. Kaže, da danes niste prav dobre volje.«

»Uganili ste, stotnik. Na ves svet se jezim.«

»Dovolite mi, da vam tega ne verjamem.« Gospa Barancosova je odvrnila z utrujenim glasom:

»Vem, na kaj merite: na moje ime... na moje premoženje... na mojo lepoto... toda kaj mi vse to pomaga, ko nimam nikogar, ki bi me iz vsega srca ljubil?«

(Dalje)

služevanja in Rozalija je naposled priznala, da si je tudi Bodzovo sokrivdo izmislila. Izpovedala je, da ji je Bodza pripovedoval, kako je neka služkinja obogatela s tatvinami. To da jo je privedlo na misel, da bi tudi sama ukradla večjo vsoto, se vrnila v svojo vas Radmožance in si kupila posestvece. Denar so našli še ves pri njej in ga vrnil njenemu bivšemu gospodarju.

* V Beogradu okraden Skofjeločan. G. Rudolf Kroat, uradnik sreskega načelstva v Skofji Loki je nastopil redni dopust in odpotoval k znanecem v Beograd, kjer je mislil preživeti nekaj dni. Suknjo in nekaj drugih reči je pustil v predsobi v Babišnji ulici. To priložnost je izkoristil tat in izmaknil Kroatu rjavo suknjo, šal, listnico z vsemi dokumenti in 600 din gotovine, klobuk in briljantni prstan. Kroat je prišel zaradi tatvine v neroden položaj. Znanci so ga rešili iz najhujše zadrege, da je lahko odpotoval domov. Značilno pa je, da je pretkani tat vrnil Kroatu po pošti vse listine.

* Sestro svoje snah je ustrelil. Pred petčlanskim senatom v Celju je bila te dni razprava proti 58letnemu preužitkarju Francu Stergarju iz Slogonskega v občini Kapelah pri Brežicah zaradi umora. Obdolženi Franc Stergar in njegova žena Terezija imata sina Franca, ki se je leta 1932. poročil s Frančiško Molanovo. Ta je imela sestro Rozalijo, ki se je leta 1933. poročila z Andrejem Radanovičem. Lani 17. oktobra popoldne sta šla Andrej Radanovič in njegova žena Rozalija z otrokom na njivo v Lazah v Slogonskem. Radanovič in stari Stergar sta mejaša. Ko sta bila Radanovičeva zaposlena na svoji njivi, je prišel po poljski poti stari Stergar z lovsko puško na rami. Ko je prispel do Radanoviča, ga je vprašal, kdo je vozil po mejaški poti. Nato mu je Radanovič pojasnil, da so Bogovičevi peljali buče. Stergar je potem vprašal Radanoviča, ali je vozil tudi on. Radanovič je to zanikal in pripomnil, da sme vendar tudi on voziti po tej poti. V potrditev teh besed je stopil Radanovič na pot in napravil po njej nekaj korakov. Stergar pa ga je začel zmerjati in odganjati. V tem je stopila k njima 38letna Rozalija Radanovičeva. Pritrdila je svojemu možu in dejala, da ima tudi ona pravico hoditi po tej poti. Stergar je jezen skočil k njej, jo pahnil z roko in zakričal, naj se odstrani. Takoj nato je stopil dva koraka nazaj, snel puško z rame, pomeril na Radanovičovo in sprožil. Radanovičeva se je takoj zgrudila in je na mestu izdihnila. Ra-

danovič je prestrašen pograbil svojega otroka in pobegnil. Stergar je pomeril s puško tudi za njim, k sreči pa v puški ni bilo naboja. Nato je Stergar dejal Mihi Pšeničniku in Jožetu Požarju, ki sta delala v bližini na svojih njivah, naj spravita Radanovičovo domov. Potem je šel domov, odložil puško in se šel javit orožnikom. Sodišče je spoznalo Franca Stergarja za krivega zločinca umora in ga obsodilo na 12 let robije, trajno izgubo častnih pravic in plačilo povprečnine v znesku 800 din.

* Aretiran mednarodni vlomilec, ki je vlomil na Bledu. V zapore ljubljanskega okrožnega sodišča so privedli blejski orožniki izredno nevarnega mednarodnega vlomilca, 26 letnega Franca Osojnika, ki je doma iz okolice Ptuj. Živel pa je po večini v Gradcu in na Dunaju, kjer ima tudi sorodnike. Letos poleti in v jeseni je bilo vlomljeno na Bledu v mnoge vile in v Božičevo trgovino z zlatnino in dragimi kamni. Zagonetka teh držnih vlovov je bila pojasnjena šele te dni po naključju. Blizu Smitove vile na cesti proti Radovljici je nedavno opazila vojaška straža mlajšega sumljivega neznanca, ki je skril v živo mejo precej velik kovčeg, sam pa se je skušal oprezno približati vili. Ker je pomotno prišel preblizu vojaka, ga je ta ustavil. Zdel se mu je sumljiv in zato ga je takoj odvedel na stražnico, kjer se je neznanec legitimiral, in pripovedoval, da je delal na Bledu. Vojaško oblastvo je neznanca izročilo orožnikom, ki so spoznali v aretirancu Franca Osojnika in po daljšem zaslišanju ugotovili, da so prijeli izredno nevarnega svedroca. Osojnik je priznal vrsto vlovov na Bledu, med drugim tudi vlom v banovo vilo in vlom v Božičevo trgovino. Izkazalo se je, da ni bil na delu sam, marveč z dvema tovarišema, nekim Francetom Novakom iz Gradca in Karlom Mayerjem, ki je večkrat prihajal čez mejo. Prišel je tudi na Bled, kjer je ugotovil lepo priložnost za vlope, se odpeljal naravnost v Gradec, kjer se je sestal z obema pajdašema in skoval podrobne načrte za vlope na Bledu. Vsi trije so se ob koncu avgusta odpeljali do Špilja, nato so pa p oskrivnih potih prispeli na Bled, kjer so počakali najugodnejšo priliko. Najprej so obiskali nekaj vil in ukradene predmete razprodali kasneje v Zagrebu, medtem pa so se pripravljali na glavni vlom v Božičevo trgovino. Vlomili so v precej viharni noči med silnim nalivom. Vse dragocenosti so odnesli v kovčegu in v dveh akiovkah, nato pa so šli na postajo Bled jezero. Odpeljali so se s

prvim vlakom do Dobrave, odtam pa spet po skrivnih potih prešli mejo in se odpeljali v Celovec. Tamkaj so se odpočili, nato pa se odpeljali dalje proti Gradcu in kasneje na Dunaj, kjer so ukradene dragocenosti prodali nekemu židovskemu prekupevalcu.

* Ponarejevalce dolarskih čekov so prijeli v Glini na Hrvaškem. Pojavljati so se začeli v večjem številu dolarski čeki, na katerih so bile številke prenašane. Slepjarje so začeli zasledovati na Sušaku, od tam pa je držala sled v Glini. Kmalu so oblastva izvedela za dva bogata Glinčana, ki so ju potem obiskala, seveda preoblečeni v civiliste, z namenom, da bi kupili od njiju čke. Glinčana sta šla na limanice in tako so ju razkrinkali. Imela sta doma več čekov, na katerih sta povečala število dolarjev od 10 na 1000 in podobno. Imela sta posebno pripravo, da sta svoje delo opravila celo za oko strokovnjaka neopazno. Preiskava je spravila na dan še nekega drugega udeleženca. Iščejo pa še nekoga, ki je v zadnem času nakupil več nepremičnin okrog Gline. Ponarejalci so kupovali dolarske čke od ljudi, ki imajo svoje rojake v Ameriki in so od njih dobivali v pisnih čke.

* Sprejem mladeničev v inženjsko podčastniško šolo v starosti od 18 do 21 let. Rok za prijave je do 15. marca t. l. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustmeno ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pisмени odgovor priložiti kolek ali znamko za 10 din.

Popotnikova torba

Upravičenci do velike dediščine iščejo dokazil

Pred kakšnimi 90 leti se je izselil iz okolice Kamnika v Ameriko podjeten fant. Tam onstran velike luže se je kmalu postavil krepko na noge. Kupoval je zemljo in jo prodajal. Kopal je zlato, uredil si je velikansko zemljiško posestvo in se na koncu koncev tudi oženil z ameriško bogatinko. To je bilo približno v letih 1860. do 1870. Avstrijski listi na Dunaju so se tedaj spomnili tega našega rojaka z daljšim člankom. Omenili so, seveda holi na kratko, da je to Slovenec iz okolice Kamnika, na dolgo

Moritz Lilie:

Blodnje življenja

Povest iz preteklih časov

Obraz nesrečnega igralca je imel zdaj voščeno barvo. Nekaj trenutkov je mož strmel na prazni prostor, nato pa je krčevito segel v telovnikov žep in privlekel iz njega težko zlato uro, snel debelo verižico iz telovnika gumbnice in potegnil naposled še briljant s prsta. Vse te reči je ponudil mlademu možu, ki je stal za njim in čigar dobiček je tako rasel, da ga je sicer neobčutljivi vodja igre začel že postrani gledati.

»Petdeset luidorov (zlat francoski novc za 20 frankov iz časov francoskih kraljev)!« je rekel možak s hripavim glasom: medtem ko ga je njegova mlada spremljevalka očitajoče, skoro proseče pogledala. Vendar ni rekla ničesar iz bojazni, da ne bi zbudila prevelike pozornosti.

»Ali poznate to damo?« je vprašal gospod z veliko plešo elegantnega mladega kavalirja, ki je s posebno pozornostjo opazoval Malvino.

»Malvina Tautenbergova, pevka iz T... in njen oče,« je odvrnil nagovorjeni, ne da bi bil nehal gledati vanjo.

Vprašajoče je pogledal Malvinin oče srečnega igralca, ki je nekaj trenutkov ocenjujoče pretehtaval uro in verižico v roki, nato oboje vtaknil v žep in preizkusil še demant s tem, da ga je pogledal od daleč in videl njegov blesk. Nato je vzel od svojega dobička zahtevano vsoto in jo izročil Tautenbergu. Prej kakor v polovici ure je Tauten-

berg zaigral še ta denar, ki je zlezal na kup zlatnikov pred voditeljem igre.

Tautenberg je vstal. Malvina je porinila tiste redke luidorje, ki so ji še ostali, v svilen denarnico in sledila očetu. Vzela je očeta pod roko in šla sta. Niti ena poteza na njenem obrazu ni izdajala njenega silnega razburjenja zaradi tolke izgube denarja. Ponosno in z nasmehom okoli ustnic je korakala skozi dvorano, ko so ji sledili pogledi občudujočih jo moških. Tautenberg se ni znal tako zelo premagovati. Ni mogel skrivati drgetanja, ni mogel priklicati na obraz barvo, ki je bila čisto izginila z njega. Ni mogel dati svoji hoji običajne trdnosti in prožnosti.

»Nekaj ur pri igralni mizi je prožilo vso letno plačo, kar pomeni izgubo 6000 tolarjev,« je rekla pevka, ko sta prispela na prsto in ni bilo okoli njiju več nobenega nadležnega opazovalca.

Tautenberg je molčal, čutil je nekako sramoto, da se je bil dal zapeljati od igralske strasti.

»Kaj naj zdaj počneva?« je togotno nadaljevala Malvina, ko ni dobila nikakega odgovora. »Vsi moji prihranki so šli k vragu, pri gledališki blagajni imam že znaten predujem in razen tega se nikakor ne morem pred potekom dopusta vrniti, ker bi se mi moje tovarišice posmehovale. Od onih red-

kih tolarjev, ki sem jih rešila, ne moreva več osem dni tu živeti.«

»Ti imaš še razne dragocenosti,« je pripomnil Tautenberg.

»Kaj hočeš še te žrtvovati igralski strasti?« je vzkliknila mladenka in odločno iztrgala roko izpod očetove roke. »Kaj bi rekle moje tovarišice v gledališču, ki mi že dolgo časa zavidajo te okraske, če bi se vrnila brez njih! Tega zmagoslavja ne bodo doživele!«

»Midva pa vendar morava živeti in ne moreva od tod, kjer naju poznajo, izginiti morda brez plačanja računov!« je odvrnil njen spremljevalec.

»Tvoji lahkomišelnosti se morava zahvaliti za položaj, v kakršnega sva zdaj zašla, zato tudi ti poskusi, da se izmotava iz zagate. Že davno sem se naveličala tvojega zaplavljanja mojega denarja,« je rekla nekoliko tiše.

Sovražen pogled iz oči starega moža je ošinil pevko. »A takšna je ta reč?« je zateglo vprašal. »Nadležen sem ti postal? Le kar po pravici povej. Jaz pa tudi vem, kaj moram storiti.«

Malvina je vzdihnila. »Ti me imaš v oblasti vem, toda zaklinjam se ti, da se te bom rešila, pa naj stane, kar hoče.«

Ne da bi bila počakala odgovora, je naglo ubrala neko stransko pot. Na obrazu starega moža se je pojavil porogljiv posmeh.

»Ne uideš mi, mi lahko verjameš!« je godrnjal stoji, medtem ko je elegantna postava dekleta izginjala skozi drevored.

»Da, imam te v pesteh. Pa če se boš še tako izvijala, stalno ti bom za petami in bom kljub tvojemu upiranju dalje udobno živel na tvoj račun.«

in široko pa so opisovali, da je to podjeten Avstrijec. Kamničanu je bogastvo silno naraslo. Pozabil je domovino, spremenil svoje ime in naposled umrl v Ameriki. Njegovi potomci so razmnožili to bogastvo še bolj.

Usoda pa je hotela, da so vsi ti potomci izumrli brez sorodnikov. Premoženje pa je ostalo in znaša po površni cenitvi okrog 50 milijonov dinarjev samo v premoženjih. Nepremičnin še niso ocenili.

Ameriška oblastva zdaj že dve leti iščejo dediče. Skupina dedičev iz okolice Kamnika se poteguje za to zapuščino doslej brez uspeha. Treba je dokazati sorodnost. To bi bilo pač najlažje dognati iz zapiskov iz rojstne knjige domačega župnega urada. Nesreča pa je hotela, da je požar sredi preteklega stoletja uničil župnišče in tudi vse rojstne listine. Zato so dediči brez dokazil.

Skupina treh ljubljanskih odvetnikov se je zdaj spet lotila te zadeve. Članki v avstrijskih listih so tedaj natančno navajali rojstni kraj tega bogatega ameriškega Slovenca. Pisec se seveda ni zavedal, da bodo prav ti članki nekoč služili kot dokaz upravičenosti do večstomilijonske dediščine.

Jeseni je odšel na Dunaj kot odposlanec teh treh odvetnikov neki novinar, da pregleda tiste dunajske liste od leta 1869. do 1870. ter ugotovi natanko čas, številko lista in dan, kdaj je list izšel in tudi prepíše ves članek. Novinar je ugotovil, da se je med tem časom rod upravičencev do dediščine razdelil delno na kamniško okolico, delno na Zasavje, delno pa se je razkropil po svetu.

Omenjeni trije ljubljanski odvetniki so sklenili voditi vso zadevo brezplačno, dokler bodo mogli, ker upravičenci do dediščine seveda sami nimajo denarja.

Iz Prekmurja

Družba sv. Cirila in Metoda je letos posebno izdatno obdarovala prekmurske šole. Obdarovano je bilo v murskoboškem okraju 28 šol in v lendavskem 19. Skupno torej 47 šol. Skupna vrednost vseh daril je znašala 106.060 din. Najbolj so bili obdarovani obmejni kraji. Tako so dobili v murskoso-

Z rokami na hrbtu je Tautenberg počasi stopal za hitčo hčerjo.

V tujem kraju se človek laže priključi kakšni družbi in laže sklepa prijateljstva z duševno sorodnimi ljudmi, čeprav se takšna znanstva navadno takoj spet pozabijo, kakor hitro zapustiš ta kraj.

Rodbini Sternova in Bothnerjeva sta se spoprijateljili, ko sta skupaj napravili mali izlet na Gickerhahn. Skupni pohodi v lepi Elgersburg, na najvišje stoječo človeško naselbino Tirinškega gozda, v tako zvani Schmücke, potem v oberhof, katerega kopica hiš je pozimi včasih čisto zakopana v snegu, so prijateljstvo še poglobili, zlasti med Heleno in Gertrudo. Mlada deklica je našla v vedri doktorjevi ženi le malo starejšo, resnično prijateljico, a Gertrudi je bilo občevanje s hčerko pravnega svetnika obilno nadomestek za njeno prijateljico Malvino, ki je imela svoje prav neprijetne muke. Tudi oba moža sta se kljub znatni razliki v letih dobro razumela.

Bila je oblačna nedelja. Tiho, a neprestano je rosil topel dež izpod neba in zadrževal kopališke goste pod streho. V vrtni verandi, ki je spadala k stanovanju pravnega svetnika sta sedeli spoprijateljeli rodbini pri lahki pijači.

»Kako zelo je takole zdravilišče odvisno od vremena,« je menil odvetnik. »Neprijetno vreme mu je mračno, skoraj turoben izraz.«

»Prav tako je v življenju posameznega človeka,« je odvrnil dr. Bothner. »Dokler se mu smeji sonce sreče, kaže prijazen, veder obraz, kadar pa pridejo nanj težave, kaže netrden značaj žalostno razpoloženje svoje duše tudi na zunaj.«

»Kar se tega tiče, je mene zmerom zani-

boškem srezu trije kraji nad 4000 din (Cankova, Pertoča, Gorna Lendava), trije nad 3000 din (Kuzma, Sv. Jurij, Serdica) in pet nad 2000 din, v lendavskem pa trije nad 4000 in 10 nad 2000 din.

Zajcev je v Prekmurju malo. Lovi po Prekmurju so to zimo potrdili dejstvo, da je lansko hudo zimo preživel le malo divjačine. To zimo so ustrelili v okolici murskoboške občine samo 152 zajcev.

Ženski vestnik

Kislo zelje je zelo zdrava jed

Kislo zelje ima, dokler ni kuhano, mnogo vitaminov vseh vrst. S to obilico vitaminov krepi kislo zelje telo, če uživaš sirovo. Ko pa je kuhano, se premnogo vitaminov izgubi. Vendar pa kuhano kislo zelje razen vitaminov obdrži vse druge različne snovi, ki so koristne človeku. Uživanje kislega zelja zlasti pospešuje prebavo.

Posebno važen je v zelju vitamin C, ki ga pozimi primanjkuje človeku, ker ni zelenjave. Proti zaprtju so že v starih časih priporočali jutraj na tešče majhen krogel sirovega kislega zelja z zelnico vred. Tudi proti zgagi pomaga uživanje neizžetega sirovega kislega zelja, če ga vzameš po obedu nekaj žlic.

Kislo zelje, zlasti sirovo, je proti sladkorni bolezni. V kislem zelju in tudi v kisli repi je tista snov, ki zdravi to bolezen. Priporočajo to hrano tudi v boju proti jetiki. Vsak jetičnik naj bi jedel vsak dan kislo zelje, a sirovo, ne kuhano. Seveda pa smeš vsak dan snesti le prav malo sirovega kislega zelja. Kuhane ga pa smeš vsak dan lahko precej. Tudi kisle repe se ne brani, ki je podobna zdrava jed kakor kislo zelje.

Obutev ne sme biti tesna

Ženske, ki morajo mnogo stati ali hoditi, morajo imeti udobno obutev. Čevlji naj bodo tako dolgi in široki, da prsti niso stisnjeni v njih, ampak da so položno drug zraven drugega. Ko si kupuješ čevlje, si ne pomeji samo enega čevlja, ampak oba in malo hodi v njih po trgovini. Čevlji s prav

malo preučevati v sodni dvorani obraze zločincev in po njih obrazih sklepati na njih značaj,« je menil pravni svetnik. »Medtem ko nekatere še ne čisto otopele nesreča silno prizadeva in ti skesano priznavajo svoje zločine, se obnašajo drugi predrzno in izzivajoče. Zmerom pa se stopinja pokvarjenosti izraža v obrazu, ki je za poznavalce ljudi zvest odsev človekove duše in srca.«

»Vaša razsežna pravna praksa vam je nedvomno dala že obilo tvoriva za dušeslovno preučevanje,« je dejal Bothner. »Pravnik je tu v podobnem položaju kakor zdravnik, samo da ima ta za svoja opazovanja na razpolago mnogo razsežnejše področje.«

»Vendar pa ima redkokdaj priložnost, videti skupaj tako silne razlike med posameznimi ljudmi, kakor se vidijo v sodni dvorani,« je pripomnila Bothnerjeva žena. »Zločinec iz navade, ki je najhujša človeška zloba, poleg nedolžne trpečega, pretkana zloba poleg nedolžne dobrodušnosti, ki se je nezavedno dala zlorabiti za nezakonita dejanja. Hlepenje po uživanju poleg najbridkejšega pomanjkanja, ki je prisililo nesrečnika, da je kradel kruh za svoje stradalajoče otroke. Sodni zapiski nudijo važno tvorivo za preučevanje človeških značajev. Seveda pa se ti zapiski tičejo skoro le senčnih strani in zato ne kažejo tudi dobrih človeških lastnosti.«

»Pravkar sem se spomnil primera, ki je posebno značilen zgled, kako lahko zavedejo lahkomišelnost, lenoba in hlepenje po uživanju človeka na kriva pota,« je rekel Stern.

»Pripovedujte nam,« sta prosili dami in njuni prošnjici se je pridružil tudi doktor.

Odvetnik je malo pomislil, nato pa je začel:

visokimi petami niso priporočljivi, saj so večkrat vzrok, da je telesna drža napačna, kar škoduje zdravju. Pete naj ne bodo pre nizke in ne previsoke.

Praktični nasveti

Katera krma je najizdatnejša. Korenje je izvrstna krma za mlado živino in za začetek pitalne dobe svinj. Pozneje pa že dajejte svinjam vmes tudi turščico, s katero dosežete najboljše uspehe. Krompir je tudi prav dober za pitanje. Mladi goveji živini pa je po odstavitvi najboljše pokladati zdrobljen oves, pomešan z debelimi otrobi. Izmed travnate krme je najboljša za mlado goved otava, potem pride sladko seno, suhe detelje pa ni priporočati za mlado živino.

Za kuhinjo

Kako moraš pripraviti fižolovo juho, da je okusna. Za fižolovo juho imajo gospodinje svoje recepte, ki se med seboj razlikujejo, čeprav le malo. Dobro fižolovo juho napraviš takole: Ze prejšnji večer daj pol litra fižola v vodo, da se bo namakal do uporabe. Nato, vodo odlij in daj v drugi vodi na ogenj. Ko je fižol že nekaj časa vrel, odlij to vodo, prilij drugo vrelo, osoli, prida list lorberja in malo limonovih lupin. Zdaj skuhaj fižol do mehkega, odlij vodo, zmečkaj fižol, prilij to vodo nazaj in precedi. Daj v kozico dve žlici masti in nekaj na drobno sesekljane čebule. Ko to zarumeni, dodaj dve žlici moke, zatem prilij malo kisa in fižolove juhe, premešaj dobro in vlij v juho. Naposled dodaj juhi še nekaj žlic kisle smetane. Vsa juha naj zdaj vre še nekaj časa.

Pečena mlečna kaša. Iz kaše se dajo napraviti dobre jedi, če zna gospodinja z njo ravnavati. Predvsem je treba kašo temeljito oprati in razen tega seveda kaša ne sme biti prestara, ker je taka grenka. Posebno okusna je mlečna kaša pečena. V poltretjem litru vrelega mleka zakuhaj pol litra v vroči, večkrat premenjani vodi dobro oprane kaše. Ko je kaša že malo zgostila, jo osoli, dodaj košček sirovega masla in premešaj. Nato jo stresi v primerno posodo in postavi v pečico ali krušno peč, da se čisto zgosti in lepo rumeno zapeče. Daj v isti posodi na mizo.

Mlečna ajdova kaša. Ta jed pri nas ni preveč znana. Ajdo moraš napol skuhati, potem oprati in stresti, na rešeto, da se ote-

»Ze blizu trideset let je od tistega časa, ko mi je sodišče poslalo kriminalne akte o ponarejanju listin, o raznih sleparstvih in o sleparski igri, češ da je obtoženec izbral mene za zagovornika. Preučil se makte in sem bil presenečen nad pretkanostjo dotičnega obtoženca, zlasti ko sem iz zapiskov razvidel, da je možki, ki naj ga zagovarjam, štel šele 25 let. Imenoval se je Viktor Liebenstein. Bil je sin bogatega tvorničarja in se je pripravljal za očetov poklic. Pozneje ga je poslal oče na Dunaj, v Pariz in v London, kjer povsod je imel dostop v odlične rodbine! Zaradi svoje prijetne in elegantne zunanosti je bil povsod dobro došel gost.

Da bi se bil pogovoril z njim, sem obiskal Liebensteina v njegovi jetniški celici. Zadržal sem se, ko sem zagledal postavnega mladega moža, ki je bil tudi primerno izobražen, kar sem kmalu ugotovil. Položaj, v katerem je bil, se ni prav nič skladal z njegovo zunanostjo. Priznaval mi je, kar je bil storil že pri zasliševanju, brez pridržka svoje grehe, izjavil, da je v Parizu zašel v lahkomišno družbo, zaradi česar se je zadolžil, in da je, ker mu oče ni hotel več pošiljati denarja, naposled ponaredil menico za 10.000 frankov z očetovim podpisom. Oče je sicer plačal, kolikor je bilo treba, toda svojega sina ni hotel več poznati.

Prvi korak na krivo pot je bil storjen in Liebenstein ni več našel prave poti. Navašen razkošnega življenja ni imel dovolj trdnosti volje, da bi si bil s poštenim delom služil kruh. Zlorabljal je svoja odlična znanstva za izposojanje denarja, in ko ni več dobil denarja na posodo, je znova ponaredil očetov podpis. Preden pa je neogibna nesreča prišla nadenj, je zapustil Pariz in šel pod

če. Nato jo razgrni na solnce ali na peč. Posušeno naj ti mlinar ophe kakor proso. Tako kašo uporabiš kakor proseno. V poltretjem litru vrelega mleka skuhaš slabo polovico

litra ajdove kaše. Ko je že malo mehka, jo osoli in skuhaš do konca. — Ajdova kaša je prav dobra tudi za klobase namesto riža.

Novoletna voščila

Srečno novo leto želijo sorodnikom, znancem in prijateljem:

Despotovac. Orožniški kaplar Bertoncelj Valentin (Ljubno pri Podnartu).

Klenovnik pri Požarevcu. Anton Petelinšek in Edi Centrih (Velenje), Matija Belinc (Pilštanj), J. Zdolšek (Poljčane), Jožef Verdov (Ponikva).

Tresibaba. Antonija Napotnik, Angela in Jakob Bašelj, Ciril in Francka Brodar, Franc in Zofija Baš (Zagorje), Maks Pirc

(Podgorica), Franc in Zefka Avram, Jožef in Antonija Kozole (Dobrava), Kampuš Mihael z ženo (Celje), Žibert Martin z rodbino (Mokronog), Avsec Ivan z ženo, Požun Franc (Rajhenburg), Petelinkar Polde (Zagorje), Sever Franc (Ljubljana), Vrhovnik Karlo in Frida (Savinjska dolina), Kunst Ivan in Margita (Zagorje), Matija Srebotnik (Velenje), Padežnik Ivan in Angela (Litija) in Juvan Franc, Peršek Jožef.

Koliko pšenične moke bodo dobivale posamezne osebe

Ban dravske banovine je izdal odredbo, po kateri morajo rabniki pšeničnih mlevskih izdelkov v dravski banovini jemati te izdelke od 1. t. m. le v trgovinah, v katerih so jih dobivali pred septembrom leta 1939. Le izjemno smejo prodajati trgovine pšenične mlevske izdelke tudi rabnikom, ki pred septembrom l. 1939. niso kupovali moke v nobeni prodajalni občine svojega rednega bivališča in tudi ne v industrijskem ali združenem oddajališču, kjer so včlanjeni.

Po 1. t. m. ne sme oddati nobena trgovina istemu odjemalcu na mesec več pšeničnih mlevskih izdelkov kakor toliko, da bo prišlo na osebo po 2 kg mlevskih izdelkov.

na vsakega otroka do 6 let, po 3 kg na vsakega otroka v starosti 6 do 14 let, po 4 kg na vsako ostalo osebo razen delavcev, ki so zaposleni pri težkih ročnih delih (n. pr. rudarji, drvarji, stavbni delavci in podobni.) Tem pripada mesečna količina 5 kg. Preostala potreba po moki se mora kriti z mlevskimi izdelki iz turščice in drugih žit, ki se smejo prodajati svobodno.

Vsako prodajo pšeničnih mlevskih izdelkov vpisujejo trgovine v beležnico, ki jo vodijo v obliki dnevnika. Iz te beležnice mora biti razvidna količina pšeničnih mlevskih izdelkov, ki so jih prodali ti obrati. Prav tako beležnico vodijo pekarnice za vso moko, ki jo dajejo dnevno v peko

Ljudski kruh se sme peči iz 40 odstotkov pšenične in 60 turščične moke

Ban dravske banovine je izdal odredbo, po kateri smejo pekarnice dravske banovine od 1. t. m. prodajati le ljudski kruh, pečen iz 40 odstotkov enotne presejane pšenične moke in 60 odstotkov turščične. Izjemno se sme peči v času do 31. t. m. tudi kruh iz

krušne in turščične moke in kruh iz bele in turščične moke, mešanec v navedenem sorazmerju.

Ljudski kruh in kruh iz krušne in turščične moke se prodajata v kosih po 1 kg, po 5 din, kruh iz bele in turščične moke pa

lažnim imenom v London, kjer je začel nastopati kot pustolovec velikega kalibra. Najel si je odlično stanovanje in služinčad, znal si je priboriti dostop v odlične klube in je visoko plemstvo na obćudovanja vreden način izkoriščal.

»Kaj ni mogel nobeden izmed oškodovancev napraviti temu početju konec?« je vprašal doktor Bothner.

»Liebenstein je zmerom pravočasno izginil, tako da so oškodovanci vedno prepozno opazili, da so bili opeharjeni. Iz bojazni pred škandalom so potem rajši molčali in rajši trpeli škodo. Na Dunaju ga je naposled dohitela njega usoda. Postal je bil že žepni tat in je bil nekega večera v dvornem gledališču ukradel nekemu gospodu listino z znanim zneskom v bankovcih. V njegovo nesrečo je opazila neka dama njegovo sicer spretno izvedeno tatvino. Okradeni je obvestil o tatu stražnika, ki je nepridiprava prijel in odpeljal v zapor.

Kar se je potem zgodilo, je ostalo nepojasnjeno. O tem obtoženec ni hotel dati nikakih pojasnil: da je namreč pobegnil iz zapore. Toda ni se dolgo veselil zlate svobode. V svojem domačem kraju so ga zasačili v neki boljši gostilni pri sleparski igri, ga prijeli in izročili policiji, ki je bila medtem že prejela z Dunaja tiralico, s katero je bila opozorjena na nevarnega pustolovca. Na dan so prišla tudi druga njegova sleparstva v raznih krajih. Razume se, da je bila to dolgotrajna preiskava in da je bil kup aktov, obravnavajočih Liebensteinove grehe, obilen. Spoznal pa sem, da spričo razsežnega obtoženčevega priznanja ne bo zame mnogo dela. Pri glavni razpravi sem se moral omejiti na to, da sem naglašal olajševalne okol-

nosti, ki jih je sodišče tudi res uvaževalo: tako da je bil Liebenstein obsojen le na pet let težke ječe.

»Ali ste pozneje še kaj slišali o njem?« je vprašala Gertruda.

»Seveda!« je odvrnil pravni svetnik. »Ta človek me je izredno zanimal. Lahko rečem, da izmed mnogih stotin, katere sem v teku let branil, niti eden ni zbudil v meni take pozornosti kakor ta mladi mož. Nekoč sem prebil počitnice v rezidenci pri svojem prijatelju iz visoke šole, vladnem svetniku R. Na neki večerni prireditvi, na katero sva bila povabljena tudi midva, mi je bil med drugimi predstavljen baron Holle, v katerem sem takoj spoznal Liebensteina. Nepridiprav je torej po izpustu iz ječe nadaljeval svoje staro življenje. Tudi on je spoznal mene, kakor sem opazil iz njegove zadrege, čeprav si je prizadeval, obdržati baronsko odličnost v nastopu. Neopazno sem se približal in mu zašepetal: »Liebenstein, kako sta prišli v to družbo?« Gledal me je nekaj sekund na videz začudeno in razžaljeno, nato pa mi je odvrnil narejeno hladno: »Gospod, motite se v osebi in v imenu. Vaš spomin menda ni preveč zanesljiv!« Preden sem mu še mogel kaj reči, je izginil med prisotnimi, zapustil hišo in, kakor sem pozneje izvedel, tudi mesto.

»Za takšno pustolovsko življenje je treba prav za prav precejšnje sposobnosti, sicer bi ne bil mogel vršiti svojo sleparsko vlogo tako dosledno,« je menil doktor.

»Najboljše pa še pride,« je nadaljeval Stern. »Zaradi rodbinskih zadev sem moral nekoč odpotovati v Hamburg, rojstno mesto moje žene. Eden izmed sorodnikov se je prav tedaj odpravil na pot v Kopenhagen,

v kosih, težkih 94 dkg, po 6 din.

Do drugačne naredbe, ki jo izda minister za trgovino in industrijo, se smeta peči beli kruh in luksuzno pecivo od 1. t. m. le iz zaloga bele moke, ki so bile prijavljene občinskimi preskrbovalnim uradom po stanju 31. decembra l. 1940. Po 10. t. m. se omeji količina finega peciva v vsaki občini in v vsaki pekarni na polovico količine, ki se je pekla doslej v občini, odnosno pekarni. Občinski prehranjevalni uradi določijo po zaslišanju pristojnega združenja pekov natančnejše količine finega peciva, ki ga bodo imele peči poedine pekarnice.

Beli kruh v kosih težkih 96 dkg, stane 8 din. Žemlje v teži 0.70 dkg so po 1 din. Luksuzno pecivo je v teži in ceni prosto. Cene za kruh, ki se peče z dodatkom ržene moke, določajo upravna oblastva 1. stopnje.

PREPOVEDAN SAD

Gasper: »Vedno trdiš o sebi, da uživaš le rastlinsko hrano, zdaj sem te pa zasačil, kako se mastiš z gosjo.«

Miha: »Z gosjo, gosjo. Zate je to gos, zame pa prepovedan sad.«

SKRIVNOST

Nežica: »Mamica, kam pa gre ogenj kadar dogori?«

Mati: »Ne vem, Nežica. Prav tako bi me lahko vprašala, kam gre očka, kadar zvečer odide z doma...«

ČUDEŽNA REŠITEV

Gasper: »Jaz edini sem preživel strašno nesrečo na morju.«

Miha: »Kako si se pa rešil?«

Gasper: »Zamudil sem parnik, ki se je popotil.«

ŽELJA

Jaka: »Rad bi bil ognjenik Vezuv.«

Miha: »Ali si ob pamet?«

Jaka: »Zakaj neki? Kar pomisli, Vezuv nič ne dela, le počasi kadi in ljudje o njem govorijo, da spet deluje.«

OBŽALOVANJE

Mož: »Kar preveč se spogleduješ z drugimi moškimi. Res, lep osel sem bil, da sem se s teboj oženil.«

Žena: »Lep osel? Ne, ti niti kot osel nisi bil nikdar lep...«

kjer je imel poslovne opravke. Ta sorodnik me je pregovoril, da sem ga spremljal. Šel sem prav rad z njim, saj sem se zavedal, da se mi bo težavno spet nudila priložnost za obisk slovečega danskega glavnega mesta. V Kopenhagnu sem se spomnil, da je neki moj mladostni tovariš nastavljen kot legacijski tajnik na pruskem poslanstvu. Obiskal sem ga in bil mi je ljubezniv vodnik po znamenitem mestu.

»Ali veš,« mi je rekel prijatelj nekega večera, ko sva sedela pri kozarcu vina, da je ves odlični svet glavnega mesta nekako vznemirjen?

Vprašajoče sem pogledal prijatelja.

»Ze nekaj časa živi tu astrolog, ki prerokuje bodočnost iz zvezd. Ljudje pripovedujejo o njem tako neverjetne zgodbe, da se ni čuditi tej razburjenosti. Njegov čudovit preroki dar potrjujejo ugledne osebnosti. Celo ljudje iz najodličnejše družbe se živahno zanimajo za tega čudežnika?«

Nehote sem se smehljaj. »Neumnežev je povsod dovolj!« sem rekel, »in stara resnica, da najbolje izhaja tisti, ki špekulira z lahkomišelnostjo, se v tem primeru spet potrjuje.«

»Skrivnostne reči pač zmerom učinkujejo na človeka,« mi je odvrnil legacijski tajnik. »Prerok iz zvezd je ali mož, ki je prepričan o nezmotljivosti svoje umetnosti, ali pa slepar, torej v obeh primerih zanimiva oseba. Možak ima v svojem stanovanju vsakovrstne skrivnostne naprave, s katerimi zbujajo zanimanje obiskovalcev. Prostor, kjer sprejema ljudi, ki žele slišati njegova prerokovanja, napravlja prav zagoneten vtisk.«

»Res sem postal radoveden,« sem moral priznati prijatelju. »Če hočeš, pa ga obiščeva.«

(Dalje)

Zagonetni primeri slutenja smrti

Iz zgodovine so nam znani mnogi primeri uredničenja napovedi smrti. Tako je protestantski župnik David Fabricius, ki je užival svetovno slavo kot zvezdoslovec, povedal, da bo umrl 7. maja l. 1617. Da bi tej usodi ušel, je poskušal vse mogoče. Vse dneve je ostajal doma in samo vsak večer je za trenutek stopil na prag, da bi ujel nekoliko svežega zraka. V takšnem trenutku ga je usodnega dne umoril neki Hoyer.

Podobno je umrl prerok iz zvezd Stöffler, ki je bil izračunal, da ga bo smrt dohitela nekega določenega dne l. 1530. Ves ta dan je prebil pod varstvom prijateljev v hiši. Dan je skoro minil, ko je segel Stöffler po neki knjigi na polici. Polica je padla s stene in je zadela Stöfflerja tako nesrečno na glavo, da je ostal na mestu mrtev.

V nekem gradu princa Radziwilla v Galiciji je visela neka slika. Mlado dekle, ki jo je bil princ pohčeril, se je te slike strašno bala. Na dan svoje zaroke je to zaročencu povedala. Ta jo je prešerno zvlekel v sobo, kjer je slika visela, češ: »Tega strahu se moraš odvaditi.« Vse je drlo v sobo in se ni menilo za prestra-

šene klice mladega dekleta, ki so jo skoro s silo postavili pod sliko. Nekdo pa si je dovolil šalo, da je zaloputnil vrata. Od tega stresljaja je padla slika s stene in zadela zaročenko tako nesrečno na glavo, da je v nekoliko minutah umrla.

Okrog l. 1865. je v Sarteau živel neki Sassaroli, ki si je bil najel tretje nadstropje hiše kanonika Boccherinija. Tu se je sestajala vsak teden družba 35 ljubiteljev glasbe, ki ji je bil Sassaroli za dirigenta. Že po prvi skušnji v novih prostorih se je vedel Sassaroli zelo razburjeno. Trdil je, da se bo hiša v kratkem podrla. Hišni lastnik je pozval uradno komisijo, ki je stavbo natanko pregledala in izjavila, da je strah neosnovan. Na dan, ki ga je bil Sassaroli označil za dan nesreče, se je orkester spet polnoštevilno zbral, vendar pa je bil dirigent tako razburjen, da so se tudi drugi prestrašili in so se dali pregovoriti, da z njim zapustijo poslopje. S tihim glasom jih je pozval, naj gredo po stopnicah počasi in brez tresenja. Komaj je zadnji izmed mož zapustil hišo, se je ta s silovitim truščem podrla...

Sreča zaradi grde zunanosti

Splošno mislimo, da je grda zunanost za človeka nesreča, vendar pa ne manjka primerov, ko je nasprotno res.

Pred kratkim je v Curihi umrl bogatin, ki je sam pogosto pripovedoval, da se mora za svojo srečo zahvaliti svoji grdi zunanosti. L. 1876. je prišel v Curih brez novčiča v žepu. Iskal je zaposlitev, a povsod so ga zavoljo njegove grdosti zavrnil. Naposled se je potegoval za mesto sluga v neki banki. Ko je videl, koliko ljudi se poteguje z njim za to mesto, mu je upadel pogum. Toda vodja banke se je obrnil prav do njega z besedami: »Ti si dovolj grd, da boš pošten!« V njegovo največje začudenje ga je vodja ta-

koj nastavljal. O dtistega dne je mladi človek stalno napredoval. Njegov delodajalec mu je bil posebno naklonjen, tako da je nekdanji sluga po dvajsetih letih stopil kot družabnik v banko.

Na Norveškem so nedavno tega mnogo govorili o zaroki bogate mladenke z nekim učiteljem. Nevesta je bila nenavadno lepa in je imela številne snubce, a ženin je bil spet nenavadno grd. A prav to je bila skrivnost njegovega uspeha, kajti lepa mladenka si je bila prisegla, da se bo poročila s moškim, ki mu usoda ni dala prav ničesar na pot.

× Anglija ima štiri milijone vojakov pod orožjem. Reuter poroča: Verjetno je, da bo že v januarju nadaljnjih 300.000 angleških vojni obveznikov pozvano k vpisu v vojaške sezname. Na ta način bi imela Anglija že približno štiri milijone vojakov delno v aktivni službi, delno pa v pripravljenosti.

× Smrtna kazen za verižnike v Italiji. Italijanski listi obravnavajo nedavno uvedeni novi red preskrbe v Italiji in poudarjajo, da pomeni ta novi red osredotočenje vsega v rokah kmetijskega ministra in ministra za gozdove. Listi zlasti odobravajo skrajno strogost proti tistim, ki verižijo, za katere je določena smrtna kazen. To kazen izreka sodišče za zaščito države.

× Papeževo zaklonišče pred zračnimi napadi. Dopisnik »United Pressa« je v prisotnosti papeževih gardistov obiskal podzemsko zaklonišče, ki je namenjeno za papeža v primeru zračnih napadov na Vatikan. V svojem poročilu pravi dopisnik, da sestoji zaklonišče iz treh majhnih prostorov, za katere so med drugim uporabili nad 1000 kg jekla. Vse tri sobice imajo električno kurjavo. Eno bo papež uporabljal za delovno sobo, drugo za spalnico, tretja pa bo kuhinja. Neka ugledna oseba iz Vatikana je izjavila dopisniku, da papež sploh ne ve, da so mu zgradili zaklonišče.

× Angleži o letalskih izgubah v letu 1940. Po angleških uradnih podatkih so angleška lovška letala v preteklem letu 1940. nad Anglijo, severno Francijo in Severnim morjem sestrelila skupno 3400 sovražnih letal. Angleške izgube so znašale 1050 lovskih letal, vendar se je nad 400 pilotov rešilo in so zdaj spet v službi. Protiletalsko topništvo je v preteklem letu sestrelilo nad Anglijo 144 nemških letal, nekaj sovražnih letal pa je padlo tudi kot žrtev balonskih zapor in drugih obrambnih naprav. Skupno so torej Nem-

ci preteklo leto nad Anglijo izgubili 3.500 letal. Letala obalnega poveljstva so v preteklem letu spremila nad 2.000 ladijskih konvojov z nad 40.000 ladjami.

× Nova učinkovitejša bomba proti podmornicam. Iz New Yorka poročajo o novem važnem izumu, ki so ga tudi že preizkusili in s pomočjo katerega bo možno učinkovitejše in uspešnejše vojskovanje s sovražnikovimi podmornicami. Gre za nove vrste bombo, ki ima dve veliki prednosti: zelo malo stane

in njen učinek je boju s podmornicami je do-
sti hujši kakor učinek zdajšnjih. Ameriški časopis »New York Herald Tribune« pravi, da so se poskusi z nove vrste bombo, ki je na-
rejena v prvi vrsti za boj s podmornicami, nad vse pričakovane obnesli. Poskuse so na-
redili v Los Angelesu. Iznajditelj te nove bombe je Hussel Hat. Sam je povedal, da je bomba izdelana iz neke čisto nove snovi, da je težka približno 50 kg in da po svojem učinku prav nič ne zaostaja za globinskimi bombami, kakršne zdaj Angleži uporabljajo v boju proti podmornicam in ki tehtajo po 150 kg. Nova bomba stane samo malo več ko tretjino dolarja. Podobna bomba je doslej veljala cel dolar.

× Amerika se pripravlja na obrambo zoper napade iz zraka. Ameriški general James Chaney, ki je poveljnik obrambe pred zračnimi napadi, misli, da bo Amerika najprej napadena iz zraka, če se zaplete v vojno s katerim koli sovražnikom. Zaradi te nevarnosti je general Chaney že začel organizirati posebne oddelke in edinice, ki imajo nalogo takoj javiti prihod sovražnika in nastopiti v obrambi. Dne 20. novembra so se začele posebne vaje proti napadom iz zraka, pri katerih je sodelovalo 10.000 Newyorčanov. To so bili po večini bojovníki, ki so se bojevali v zadnji svetovni vojni. Ti bojovníki sestavljajo odslej poseben zbor opazovalcev in bodo organizirali dajanje znakov za nevarnost. Vaje so bile najprej za zvezni državni Novo Anglijo in New York, kjer je zlasti mnogo industrije. Določili so že 650 mest za opazovalnice neba. Vsaka opazovalnica ima neposredno zvezo z glavnim obveščevalnim središčem. Straže na obalah bodo imele še posebno važno vlogo. Opazovalnice ob morski obali so kaj pripravno zgrajene, ker so skrite tako, da jih je le z največjo težavo odkriti. Prve vaje v velikem obsegu bodo izvedli januarja leta 1941. Obrambena organizacija se bo hitro tako izpopolnila, da bodo mogli njeni člani uspešno nastopiti takoj, ko bodo potrebe to zahtevale.

× Otok, ki je nekoč izginil, se je spet pokazal. Na meji med ameriškim republikama Peru in Bolivijo se razprostira na približno 400 metrov visoki gorski planoti veliko jezero Titikaka, ki je poleg drugega znamenito tudi zavoljo tega, ker se njeno jezersko dno zaradi živahnega delovanja podzemskih sil dviga in pada. Jezero Titikaka ima več otokov, katerim se je pred nedavnim pridružil po dolgem času spet otok Mercho Taquelli. Nekoč je ta otok že obstajal, pa je nato nenadno spet izginil pod jezersko gladino. Z njim vred seveda tudi vse, kar je bilo na njem. Zdaj, ko se je ta otok spet prikazal na dan, se je takoj napotila tja skupina profesorjev zaradi znanstvenega raziskovanja. Pri svojih raziskovanjih je skupina našla na otoku med drugim več zlatih predmetov in ostankov zgradb iz časov pred potopom.

Pospešujmo rejo kuncev zlasti v siromašnejših krajih

V današnjem času skrbi za prehrano maleda človeka opozarjamo zlasti na rejo domačih zajcev (kuncev). Skromne živalce lahko redi vsak še tako siromašen delavec ali uradnik. Uspeh je zajamčen samo pri pasmi, ki je večja od navadnih kuncev, ki jih redimo prosto v domačem hlevu, kjer pa ni pravo mesto zanje. Kunci morajo imeti svojo hišico, ki mora biti čista in zdrava, da kakšna kužna bolezen ne ugonobi živali. Znano je pač, da so te živalce precej občutljive.

Rejec nima od domačega zajca samo mesa, temveč tudi kožo, ki si jo lahko sam ustroji takole: Na šest kožic vzemi pol kilograma galuna, ki ga dobro skuha, da se čisto raztopi, in prideni pest soli. Ko se vsa mešanica nekoliko ohladi, primešaj dve žlici pšenične moke (moko prej razmoči v hladni vodi). Ko je tekočina mlačna, vrzi vanjo kožice in jih dobro premešaj. Mešanje ponovi dnevno do šestkrat in pazi, da tekočine ne postaviš kam

na prehladno mesto, ker se sicer galun in sol spremenita v nekako kašo v dlaki. Kožice morajo ostati v tekočini najmanj šest dni. Potem kožice dobro operi in mlačno vodo in obesi v bližini štedilnika ali krušne peči. Posoda za namakanje kožic mora biti lesena ali pa loščena. Kožic ne suši preveč dolgo. Ko se osušijo, jih ovlaži in zvij skupaj. Ko so dobro vlažne, jih zgleda. Zatem jih potrosi z naftalinom, ki jih obvaruje moljev.

Toda v današnjih časih niso toliko važne kožice kakor kunčje meso. Siromašne pokrajine v Sloveniji (na primer Haloze) bi se morale mnogo bolj baviti z rejo kuncev, ker je ta reja zelo preprosta. Koliko manjše pomanjkanje bi bilo, če bi imeli dovolj kunčjega mesa. Oblastva naj store vse, da se bo reja kuncev v teh siromašnih krajih razširila in da bodo ljudje znali pravilno ravnanje s temi občutljivimi živalmi.

Zimska pomoč

Po vsej državi je v teku akcija dobrodelnih organizacij, občin in banovin, da preskrbe sredstva za prehrano, obleko, obutev in kurivo onim, ki niso v položaju, da si sami preskrbe najnujnejše potrebnosti za življenje. Priobčujejo se pozivi najvidnejših predstavnikov našega javnega življenja, da vsi brez izjeme prostovoljno poklonijo svoj delež k dobrodelni zbirki za najbednejše.

Tudi v dobrih gospodarskih časih, ko socialna stiska in brezposelnost ni bila tako velika kot danes, se je v zimskem času zbiralo sredstva za najbednejše. Seveda je bil krog onih, katere je bil namen podpirati, razmeroma majhen. Letošnja zimska pomoč je zamišljena v veliko večjem obsegu, kot smo jo bili dosedaj vajeni, vsaj se mora pomagati preko najhujšega zelo velikemu številu družin, ki druga leta niso pričakovale pomoči od javne dobrodelnosti. Letošnja zimska pomoč ni namenjena samo za izjemne slučaje revščine, ampak celim skupinam, ki predstavljajo na tisoče ljudi, ki se vsled posebnih prilik v katerih živimo, ne morejo preživeti.

Prav dejstvo, da smo primorani izvesti zimsko pomoč v najširšem obsegu, dokazuje, da so težke gospodarske in socialne razmere zavzela tako velik obseg, kot še nikdar prej. Tudi vemo že danes, da z zimsko pomočjo ne more biti zaključena akcija za podpiranje najbednejših, ker bo velika socialna stiska ostala še naprej spomlad, v poletju in celo leto. Neprestano in nepomirljivo se bo oglašala potreba, da podpiramo one, ki si brez lastne krivde ne morejo sami zaslužiti svoj kruh.

Koristna je akcija za zimsko pomoč in tudi dober in najboljši namen ji ni odrediti. Tisti, ki nimajo ničesar drugega kot

svoje bedno življenje, so od srca hvaležni, če dobe karkoli, da prežive najtežje dni svojega življenja. Ker je pa število podpore potrebnih veliko, je že vnaprej jasno, da zimska pomoč ne bo mogla doseči vseh, ki gladujejo in prezebujajo po svojih domovih, ali celo po cestah, ker niti doma nimajo.

Pri zimski pomoči sodelujejo gospodje in gospe iz najrazličnejših stanov. Tudi oni, ki se doslej za najbednejše niso mnogo brigali in oni, ki so jim bili razni pereči socialni problemi vedno tuji. Sedaj je pač beda dosegla svoj višek, in je pripravljenost za sodelovanje v dobrodelnih akcijah postala splošna potreba.

Želimo, da bi vsi člani odborov za zimsko pomoč dobili največji vpogled v socialne in gospodarske razmere našega delovnega ljudstva. Da ne bi sodelovali samo pri nabiranju darov, ampak tudi takrat, ko se sredstva zimske pomoči razdeljujejo med najbednejše. Vsi člani odborov za zimsko pomoč naj tudi obiščejo one, ki jih podpirajo, naj se pogovarjajo z njimi in naj globlje preiščejo vzroke, zakaj imamo na tisoče družin, ki so brez sredstev za življenje. Če bodo dobro opazovali in poslušali, ne bo težko priti do zaključka, da z zimsko pomočjo ne more biti zaključeno socialno delo, ampak da je zimska pomoč šele začetek nujne akcije, da iz temeljev spremenimo razmere, v katerih mora živeti današnji rod. Popraviti se mora razmerje, da imamo na eni strani neizmerna bogastva, na drugi strani pa prav tako neizmerno revščino. Zmagati mora spoznanje, da moramo vsi brez izjeme stremeti za tem, da se gospodarske dobrine pravičnejše razdele med narod in da bo pravica do dela in pravica do poštenega plačila za delo bolj spoštovana kot je pa danes.

zorstva, pri katerih je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. Pleterski Henrik, tajnik tov. Resnik Jože, blagajnik tov. Repnik Jože; ostali odborniki so tov. Žibret Franc, Hrvolj Jože, Butkovič Andrej, Lihtenvalner Stanko in Kolan Anton.

Po končanih volitvah je zastopnik centralne tov. Drenovec Franc pozdravil zborovalce in pozval novoizvoljeni odbor naj začne z resnim delom takoj, na kar je pojasnil dolžnosti, ki jih ima vršiti vsak posameznik z odborom vred.

K slučajnostim se je oglasil tov. Lihtenvalner in prosil naj bi centrala preskrbela več predavanj, na katerih bi se delavci seznanili z našo socialno zakonodajo. Ko so bili sprejeti še nekateri predlogi, je bil občni zbor zaključen v obče zadovoljstvo navzočega članstva.

Domžale

Podružnica NSZ Domžale bo priredila v nedeljo, dne 19. januarja 1941 ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu akademijo s peštrnim sporedom. Nastopili bodo tamburaški orkester, pevski oktet in solopci. Predvsem pa se bodo navzoči zabavali s spevoigro »Kovačev student«, ki jo bodo izvajali člani dramskega in tamburaškega odseka NSZ iz Ljubljane. Nikomur ne bo žal, ko se bo udeležil za naš kraj svojevrstne prireditve. Vstopnice so v predprodaji pri kinu blagajni v Sokolskem domu in pri vseh odbornikih naše podružnice.

Podroben program bomo objavili v prihodnji številki.

Videm-Krško

Delavstvo tovarne celuloze Bonač na Vidmu se iskreno zahvaljuje podjetju za božičnico v obliki dveh dnevnic. Hvala!

Mežica

Prosvetni odsek naše podružnice je v režiji tov. Krajcarja uprizoril Vombergerjevo komedijo »Voda«. Igra je prav lepo uspela in je bilo številno občinstvo prav zadovoljno. Skoda, da nima odsek lastnega odra, kjer bi igro lahko še ponovil, ker smo uverjeni, da bi bila dvorana zopet polno zasedena. Posebno pozornost so vzbujali kmetje, ki so svoje vloge sijajno izvedli ter so že pri odprtem odru doživeli aplavz. Ako hočemo omenjati samo glavne igralce, moramo najprej ugotoviti, da so bili prav dobri in da so svoja mesta v igri pravilno zasedali ter dajali dejanju živahen razplet in skladen vtis. Prosvetni odsek je lahko zadovoljen, da se mu je posretilo pripraviti to lepo domače delo in ga spraviti na oder. Želimo, da bi še nadalje vztrajali in orali le dino prosvete ter tako vzgajali našo delavsko mladino. Pričakujemo, da nas v doglednem času ponovno razveselite s kakšno novo igro.

Podpeca

V nedeljo 12. t. m. se vrši ob 10. v rudniški dvorani odborova seja podružnice NSZ. Ker je to zaključna seja, je dolžnost vsakega odbornika, da se je gotovo udeleži. Tovariši, ki ste še v zaostanku na članarini, jo poravnajte čim prej, da bo mogla podružnica zaključiti obračun s centralo za preteklo leto.

Podružnica ima še nekaj koledarčkov v zalogi, kdor jih želi, naj se javi podružničnemu odboru.

Maribor

Ko vstopamo v novo leto in v leto polnoletnosti našega mladega kralja, nas veže in navdaja veliko upanje v boljšo bodočnost našega naroda. Ves up leži danes na mladini, ki se skrbno pripravlja, da bo nekoč prevzela usodo jugoslovanskega naroda v svoje roke in da bo pomagala vladarju, ki je z njo rastle, z njo zabaval in se z njo pripravljala na velike dolžnosti. Tukaj pa ne sme zaostajati delavska mladina. Toda ona mora biti pripravljena, saj tvori velik del našega naroda. Doslej smo polagali premalo važnosti na delavsko mladino. Delavski stan

Iz naših delavskih krajev

Razglas

Za mesec januar 1941 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in na praznik, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče in sicer:

1. januarja 1941 g. dr. Čeh Milan.
 5. januarja 1941 g. dr. Hafner Jože.
 6. januarja 1941 g. dr. Keržan Bartolj.
 12. januarja 1941 g. dr. Čeh Milan.
 19. januarja 1941 g. dr. Hafner Jože.
 26. januarja 1941 g. dr. Keržan Bartolj.
- Predsednik: dr. M. Obersnel, s. r.

Jesenice

Zveza narodnih žen in deklet na Jesenicah je priredila 26. decembra 1940 obdaritev revnih otrok tukajšnjega okoliša. Članska soba NSZ v Sokolskem domu na Jesenicah, v kateri so se sešli bedni malčki in njihove matere, je bila prav okusno opremljena. Že božično drevesce je dalo razumeti izredni pomen te obdaritve ter je bil zlasti nagovor predsednice prav gniljiv in primeren za današnje prilike. Izrečena je bila prisrčna zahvala marljivim in neutrudnim članicam, ki so s svojim sodelovanjem in požrtvovalnostjo pripomogle k obdaritvi. KID je prispevala 500 din, mestna občina Jesenice 500 din, veletrgovci Savnik 100 din. Znesek je bil uporabljen za nakup praktičnih darov. Mali tamburaši so spremljali obdaritev, kar je napravilo na navzoče najboljše vtis.

Pogreb umrlega našega tovariša Muzelija Jožeta je bil nad vse veličasten. Udeležilo se ga je zastopstvo podružnice NSZ na Jesenicah in izvršilnega odbora NSZ iz Ljubljane. Pred kredo so posili venec zastopniki podružnice NSZ na Jesenicah, nekoinikovi oziroma soustvarjalci ter osebni prijatelji. Venec podružnice NSZ je bil okrašen z jugoslovensko trobojnico z napisom: V

slovo tovarišu NSZ podružnice Jesenice». Pevci prosvetnega odseka NSZ v Ljubljani so zapeli v Žalah in na grobu žalostinke.

Prizadeti družini izrekamo naše sožalje!

Medvode

V zadnji številki »Nove Pravde« od 2. t. m. smo priobčili kratko zahvalo od podružnice v Medvodah, kjer je poudarjeno, da je dosegla uspehe naša podružnica.

Kratek članek popravljamo v tem smislu, da je podjetje prostovoljno naklonilo podporo delavcem v tvornici Tanin, za kar se vse delavstvo najlepše zahvaljuje!

Laško

Podružnica bo imela v nedeljo 12. t. m. ob 15. v gostilni g. J. Igričnik občni zbor, na katerem bo podal podružnični odbor poročilo o svojem delovanju. Zastopnik centralne na bo nam poročal o položaju delavstva.

Tovariši, bodite točni in naj nihče ne manjka.

Ribnica

Občni zbor podružnice NSZ se bo vršil v nedeljo, dne 12. januarja 1941 v gostilni pri g. Radoniču ob 10. uri in vabimo vse tovariše in tovarišice, da se ga polnoštevilno udeleže.

Rajhenburg

Ustanovni občni zbor podružnice NSZ v Rajhenburgu se je vršil v soboto, dne 21. decembra 1940 v dvorani Jugove restavracije. Občni zbor je vodil predsednik pripravljalnega odbora tov. Kolan Anton, ki je pozdravil številno navzoče članstvo in zastopnika centralne z željo, da bi novoustanovljena postojanka narodnega delavskega pokreta doprinesla svoj delež k socialni konsolidaciji našega narodnega delavstva. Sledele so volitve podružničnega odbora in nad-

je bil zadnje čase zapostavljen in doživel je razna razočaranja. Delavska mladina je tavalala sem in tja in zašla dostikrat na stranpota. Oče, ki svoje družine ne zna vzgajati, dobi slabega naslednika. Vsaka delavska družina in vsaka delavska organizacija, mora skrbeti za vzgojo dobrih naslednikov, ki bodo znali uspešno voditi usodo delavskega stanu. Vsak delavec pa se mora zavedati svoje dolžnosti in navajati svoje otroke, da se strokovno izobražujejo in da se vzgajajo v socialnem duhu. Socialni čut jih bo privedel v borbo za narodno pravico in se bodo tako znali postaviti v bran vsakemu izkoriščevalcu. Naša mladina mora vedeti, da pride pomoč od nas samih in od nikogar drugega. Naša mladina mora vedeti, da ne moremo iz tujine pričakovati ničesar drugega kot sužnost. Delavske pravice si moremo pridobiti samo v lastni in svobodni domovini.

NSZ v Mariboru je kot predstavnik narodnega delavstva ob severni meji osnovala razne mladinske odseke. Zavzela se je za vzgojo delavske mladine in jo hoče usposobiti za velike naloge, ki čakajo naš naraščaj v borbi za socialno pravičnost.

Na tem mestu kličemo v svoje vrste še ono delavsko mladino, ki tava sem in tja in ne ve, da je njeno mesto v NSZ. Mladina zavedaj se, da je v strokovni organizaciji moč in le potom lastne organizacije si lahko priborimo lepšo bodočnost. Odloči se za velike ideje, ki naj prinesejo nam in našemu delavskemu stanu lepše uspehe, mlademu kralju pa naj olajšajo ureditev naše domovine.

Delavke tovarne »Jugoepta« se najprisrčnejše zahvaljujejo zaupniški predsednici in podpredsednici odbora tov. Cee Josipini za njeno požrtvovalno delo, ki nam je prineslo mnogo dobrih uspehov v našem podjetju. Želimo, da bi bila še mnogo let srečna, zdrava in nasmejana tako v letu 1941, kakor je bila v preteklem letu.

Zdravstvuj naša Pina!

Razglas

Za upokojence in njihove družinske člane, ki so se prijavili v prostovoljno bolniško zavarovanje pri krajevni bratovski skladnici na Jesenicah, se bo vršila zdravniška služba tako, da bo ordiniral:

G. dr. Hafner Jože za zavarovane upokojence v ambulanci bolnice dnevno od 8. do 10. dopoldne.

G. dr. Čeh Milan v ambulanci bolnice dnevno od 8. do 10. dopoldne za vse družinske člane, ki bivajo v okolišju: Vrba, Smokuč, Doslovče, Breznica, Selo, Breg, Žirovnica, Moste, Potoki, Javorniški rovt, Koroška Bela in Javornik do bolnice, ter za vse zavarovance in njihove družinske člane iz navedenega okolišja po potrebi tudi na domu bolnika.

G. dr. Keržan Bartol v ambulanci bolnice dnevno od 14. do 16. za vse družinske člane, ki bivajo v okolišju: Jesenice, Hrušica, Planina, Plavški rovt, Podmožakljo, Blejska Dobrava, Pod Kočno, Na Kočni, Poljane in Javornik do bolnice, ter za vse zavarovance in njihove družinske člane iz navedenega okolišja po potrebi tudi na domu bolnika.

G. dr. De Gleria na Bledu v ordinacijskih urah ter po potrebi tudi na domu bolnika za vse zavarovance in njihove družinske člane z Bleda in njegove okolice (Gorje, Zasp, Podhom, Ribno in Bohinjska Bela).

G. dr. Debevec Jakob v Radovljici v ordinacijskih urah ter po potrebi tudi na domu bolnika za vse zavarovance in njihove družinske člane iz Radovljice in njene okolice, t. j. vasi, ki so znotraj črte Rodne, Poljče, Begunje, Sv. Lucija, Leše, Brezje, Ljubno, Podbrezje, Podnart, Ovshe, Kropa, Kamna gorica, Lipnica, Lancovo, Lesce, Hraše, Studenčice, Rodne.

G. dr. Wolf Vlado, v Bohinjski Bistrici v ordinacijskih urah ter po potrebi tudi na domu bolnika za vse zavarovance in njihove družinske člane iz Bohinjske Bistrice in okolice.

Bolniški listi se bodo izdajali v pisarni bratovske skladnice na Javorniku (bolnica). Predsednik krajevnega upravnega odbora: Dr. M. Obersnel, s. r.

RADIO

Liubliana

od 12. do 19. januarja.

Nedelja, 12. januarja: 8.00: Jutnji pozdrav. 8.15: Ruski sekstet. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Iz kvartetov (plošče). 10.15: Radijski orkester. 11.00: Kvartet sester Stritarjevih, vmes plošče (poskočni napevi). 12.20: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 17.00: Kmetijska ura: Pomen mlekarne organizacije (inž. Erpič Jože). 17.30: Prenos iz Beograda: Koncert vojaške godbe. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Slovenska ura: Mežiška ovset. Po rokopisu Hanzeja Kuharja bodo izvajali mežiški rojaki. 21.00: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za ples in zabavo (plošče).

Ponedeljek, 13. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Naši operni glasovi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila, objave. 17.30: Vesel spored radijskega orkestra. 18.10: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). 18.40: Mesečni literarni pregled (prof. Fran Vodnik). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). 20.10: Oton Župančič: Veronika Deseniška, tragedija. Izvajali bodo člani gledališča v Ljubljani. 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 14. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Iz operet (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pevski koncert: Boris Popov, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek. 14.00: Poročila, objave. 14.15: Šolska ura: Božične pesmi. II. dekliška meščanska šola. Vodila bo gđc. Laharnarjeva. 17.30: Radijski orkester. 18.40: Rusija pod tatarskim jarmom (Fran Tersegav). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 20.00: Stilni koncert: Baletna suita (radijski orkester). 21.30: Za oddih (plošče). 22.00: Napovedi, poročila.

Sreda, 15. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček

veselih zvokov (plošče). 12.00: Spomini na Johanna Straussa (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi, 13.03: Šrnel »Ljubljana«. 14.00: Poročila, objave. 17.30: Richard Strauss: Smrt in poveljanje (plošče). 17.30: Mladinska ura: Arnošt Adamič: »Primož Trubar« (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 18.40: Protestantska doba med Slovenci. Višek razvoja slovenskega protestantizma (prof. Lenarčič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Reproduciran orkestralni koncert. 20.00: Koncert zbora Glasbene Matice (o ustanovitvi pevskega zbora in njegovih pevovodjih bo govoril Karel Mahkota). 21.15: Klavirski koncert (Ducy Temmel-Belčeva). 22.00: Napovedi, poročila.

Četrtek, 16. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veseli napevi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Harmonika solo (Podobnikar Ivo). 14.00: Poročila, objave. 17.30: Koncert. Sodelovala bosta Slavko Korošec, član opernega orkestra (flavta-solo) in radijski orkester. 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Deset minut zabave.

Petek, 17. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: Kako in kje je Boža dobila kožušek (Mirko Demšar). 12.00: Naše pesmi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila, objave. 17.30: Češki odmevi (plošče). 18.10: Ženska ura: Žena in tisk (Anica Lebarjeva). 18.30: Plošče. 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Izseljeniške vesti. 20.00: Koncert za violo in klavir (prof. Karel Jeraj in prof. Marjan Lipovšek). 20.45: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 18. januarja: 7.00: Jutnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Hitro hitro mine čas, če venček plošč zabava vas! 12.30: Poročila, objave. 13.00: Hitro hitro mine čas, če venček plošč zabava vas! 14.00: Poročila, objave. 17.00: Otroška ura: Nastop otrok (vodila bo Vencajzova). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Koliko je resnice na ljudskih vremenskih pregovorih (Janko Sacherl). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Nehaj lahke glasbe (plošče). 20.00: Zunanepolitični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Jože Vombegar: Boj draginji (iz cikla »Vesele in častne iz življenja Jake Smodlake«). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec tedna (radijski orkester).

Sitnoba, pa še neroda povrhu

Mož in žena se odpravljata v nedeljo popoldne na izprehod. Pred hišo vpraša žena moža, ali je zaklenil vrata.

»Seveda,« pravi mož.

»Kakšen seveda! Človek take reči pozabi in tudi tebi bi se utegnilo kaj podobnega zgoditi.«

»Prav dobro vem, da sem zaklenil.«

»Prav dobro? Morda.«

Na drugem ogledu se žena ustavi.

»Ali si res prepričan, da si dobro zaklenil?«

»Seveda sem!«

»Možje niste preveč zanesljivi. Ne vem, ali naj bi ti verjela.«

»Kar verjemi mi. Vrata so dobro zaklenjena.«

»Upam.«

»Jaz tudi,« meni mož.

»Samo upaš? Torej nisi prepričan, da si dobro zaklenil?«

»Prepričan sem.«

Žena ga prime za roko.

»Mož, meni se tako čudno zdi. Kaj če si se zmotil?«

»Pojdimo! Kaj ti je danes? Saj nisem prvič zaklepal!«

»To je lahko reči. Taka lahkomiselnost je že dostikrat napravila hude reči.«

»Zdaj pa molči!«

Mož in žena gresta dalje, on premišljuje svoje, ona svoje. Tedaj pa žena spet obstane in reče skoro jezno: »Reci karkoli, jaz se hočem prepričati. Vrniva se!«

Mož je jezen.

»Ali misliš, da znaš samo ti vrata zaklepati?«

Začeta se pričakati, potem pa se le pomenita in se vrneta proti domu, da se prepričata, kdo ima prav. Ko sta pred vrati stanovalja, žena poskusi s ključem. Vrata so bila zaklenjena, da bolj niso mogla biti. Mož žari od škodoželjnosti.

Ženi pridejo skoro solze v oči, tako je osramočena in jezna, ker je mož zmagal. Nato se v drugo odpravita na izprehod.

Čez dve uri reče žena možu, tako mimo grede:

»Vrni mi ključe, ki si jih prej vtaknil v žep.«

»Ključke? Saj jih moraš sama imeti!«

Žena išče in išče, premišljuje, potem pa vzklikne: »Mati božja, v vratih sem jih pozabila.«